

ΚΛΕΙΩ

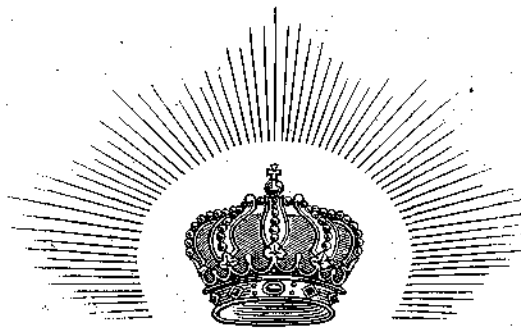
ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΑΙΣ ΤΟΥΤ

ΜΗΝΟΣ ΕΝΔΕΙΞΙΑΙ.

Τόμος Δ'.
ΑΡΙΘΜ. 20 (92).

Συνδρομή άρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου έκαστου έτους, έκδομος μόνον και προπληρωσία: Πενταχού φράγκα. γρ. 10 ή μάχρ. 8.

ΕΤΟΣ Δ.
τῆ 15/27. Οκτωβρίου 1888.

1863 1888.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'. ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ.

ἐκείνην αὐστηρότητα, ἥτις χαρακτηρίζει βασιλικὰς τινὰς φυσιογνωμίας τῆς Εὐρώπης. Σήμερον τοῦτο εἶναι ἀναχρονισμός· βασιλεία καὶ λαοὶ τόσον συνηώθησαν, ὥστε ἡ διὰ τῆς πολυτελείας καὶ τῆς αὐστηρότητος ἐπιβολή, εἶναι ἀρκετὰ ἀσατικὸς τρόπος τοῦ βασιλεύειν, ἐξεγείρων μίση καὶ πάθη. Τοῦτο ἂν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς συντελοῦν εἰς κράτη τινὰ ἐτι πρὸς διακράτησιν τοῦ μοναρχικοῦ γοήτρου, ἐν Ἑλλάδι, ὅπου τὰ πνεύματα εἶναι τόσον ἀνήσυχα καὶ αἱ κοινωνικὰ ἔξεις τόσον ἀνώμαλοι, τοῦτο ἦθελεν ἐπιφέρει βλάβην εἰς τὴν μοναρχίαν. Αἱ πρώται δὲ γεννηθεῖσαι ἀντιπάθειαι κατὰ τοῦ Ὁθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας προήλθον κυρίως

ἐκ τοῦ χαρακτήρος καὶ τῶν ἰδεῶν τούτων τοῦ ἄλλως τε ἀγαθοῦ καὶ μεγαλόφρονος μονάρχου.

Τοῦτο ἐνόησεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας καθ' ἣν ἐπάτησε τὸν πόδα του εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐζήτησε τὴν ἰσχὺν του εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ του, καὶ ἐγένετο Ἑλληὺν τὰς συνηθείας καὶ τὰς ἰδέας. Ἀπλοῦς ὅπως ἡ κοινονία μας· ἀφελῆς ὅπως τὰ ἔθιμά μας. Βασιλεὺς δημοκρατικώτατος περιερχόμενος τὰς ὁδοὺς πεζῆ, ὅπως δὲν περιέρχονται αὐτὰς οὔτε οἱ ὑπουργοὶ μας, κλειόμενοι ἐρημητικῶς ἐντὸς τῆς ἀμάξης των.

(Ἐκ τῆς „Ἀκροπόλεως“.)

ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ ΖΑΠΠΑΣ.

Ὁ μέγας τοῦ ἔθνους εὐεργέτης Εὐαγγέλης Ζάππας ἐγεννήθη τῷ 1800 ἐν Λαμπόβῳ, μικρῷ χωρίῳ τῆς ἐπαρχίας Τεπελενίου.

Ἡ ἐφηβικὴ καὶ νεανικὴ ἡλικία τοῦ Εὐαγγέλη διήλθον ἐν πολεμικαῖς περιπετείαις. Δεκατριετῆς ὢν ἐστρατολογήθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, καὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ ἔλαβε τὸ πρῶτον χρίσμα τοῦ δεξιοῦ καὶ ἀνδρείου πολεμιστοῦ, ὡς τόσοι ἄλλοι ἐν τοῖς ἔπλοις διαπρέψαντες ἡρωϊκοὶ ἄνδρες.

Ὁ Εὐαγγέλης μετὰ τὴν ἐπιτέλειαν τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος, οὔτε στρατιωτικὸς βραβυμὸς ζηλώσας, οὔτε τὰς προσενηθείσας αὐτῷ διὰ ὑπηρεσίας του ἐθνικὰς γαίας ἀποδεχθεῖς, ἀπῆλθεν εἰς Βλαχίαν.

Ἡδὴ ἄλλος πόντος κατεῖχε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἡ ἐπίτευξις τῆς ἀνεξαρτησίας ἑαυτοῦ διὰ συντόνου φιλοπονίας καὶ δραστηριότητος.

Τῷ 1831 ἀφίκετο εἰς Βουκουρεστίον οὐδὲν ἄλλο ἐφόδιον φέρον πλὴν τῆς ἐφ' ἑαυτὸν πεποιθήσεως· ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἔμεινεν ἐξετάζων καὶ μελετῶν ὁποῖον στάδιον νὰ ἐκλέξῃ διὰ τοῦ ὄξυδερκοῦς αὐτοῦ βλέμματος διέκρινεν ἀμέσως τὸ ποδοῦμενον· εἶδεν ὅτι μικρὰς ἰκανότητος καὶ δραστηριότητος ἐκμισθωταὶ κτημάτων ἐν Βλαχίᾳ ἐγίνοντο πλοῦσοι ἐνεκα τῆς ἐκτάκτου παραγωγικότητος τοῦ ἐδάφους· διὰ τῆς γεωργίας λοιπὸν ἀπεφάσισε νὰ χρησιμοποίησιν τὴν ἐν αὐτῷ φλογερὰν δραστηριότητα.

Ἐνωκίασε κτήματά τινα· ἡ γῆ ἀνέδιδεν ἀφθόνοους καρπούς ἄλλ' ὁ Εὐαγγέλης ἐσκέπτετο ὅτι ἐτι ἀφθονωτέρους ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς ἀγκάλης αὐτῆς διὰ τελειοτέρας καλλιέργειας· διὰ τῆς ἀρχιβουλίας ἦν ἔχουσι οἱ ἰσχυροὶ χαρακτήρες ὅπως τέμνωσι νέας ὁδοὺς, ἐγκαταλιπὼν τὰ πεπατημένα εἰσῆγαγε νέας μεθόδους καλλιέργειας, συνεπιβοηθοῦντος καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ μεταβάντος ἐξαδέλφου του Κωνσταντίνου Ζάππα· ἐκπλήξην καὶ οἶκτον διήγειρον παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐκμισθωταῖς αἱ καινοτομίαι ἐκείναι, ἀλλ' ὅτε εἶδον τὰς πλου-

σίας καὶ ἐκτάκτους συγκομιδὰς ἀπέμειναν χαίνοντες καὶ θαυμάζοντες.

Ἡ ἔξοχος ἐπιχειρηματικότης, ἡ παραδειγματικὴ τιμότης τοῦ Εὐαγγέλη καὶ τοῦ ἐξαδέλφου του, ἡ πεποιθήσις ἣν ἐνέπνεον εἰς πάντας, κατέστησαν αὐτοὺς περιζητήτους ἐκμισθωτὰς καὶ πολλοὶ τῶν γαιοκτηνῶν παρεκάλουν αὐτοὺς νὰ ἐνωκιάσωσι τὰς ἰδιοκτησίας των.

Κατὰ μικρὸν ἐμισθώσαν ἀπεράντους ἐκτάσεις γαιῶν, τῷ δὲ 1842 τὸ περιώνυμον Βροσθένιον· οἱ ἐν τῷ κτήματι τούτῳ ὑδρόμυλοι συχνάκις ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ πλημμυροῦντος ποταμοῦ· ἀλλ' ὁ Ζάππας ἐπενόησεν εὐφρόστατα νὰ κατασκευάσῃ τεχνητὸν ὄχετὸν μακρὰν τῶν μύλων πρὸς ἐκροὴν τῶν ὑπερεκχειλιζόντων ὑδάτων, νὰ στρώσῃ διὰ κορμῶν δένδρων (ἐνεκα τῆς ἀπολύτου σπάνιός ἐκεῖ λθῶν) ἐναχοῦ τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ καὶ σχηματίσῃ δι' αὐτῶν προχεύματα εἰς ὄχθας τινὰς αὐτοῦ· οὕτω δὲ οὐ μόνον αἱ πλημμυραὶ προσελήφθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ μετὰ μεζονος δυνάμεως καὶ κανονικώτερον ἔρρε πρὸς κίνησιν τῶν μυλοπετρῶν· τὸ ὄλεθρον στοιχεῖον κατέστη εὐεργετικόν.

Ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας βλέπων εὐλογοῦμενον ὁσημέραι τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ γείνη ἰδιοκτῆτης τῶν κτημάτων ὧν ἦτο ἐκμισθωτῆς καὶ βαθμηδὸν ἠγόρασε πάσας τὰς καταφύτους ἐκείνας καὶ γονιμωτάτας ἐκτάσεις μετὰ τῶν ἐπαύλειων καὶ τῶν χωρίων. Ἡ δὲ ἀγλαδώρος γῆ, ὡς νὰ προησθάνετο ὁποῖαν χρῆσιν ἐμελλε νὰ ποιήσῃ τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ, παρήγε, παρήγε, παρήγε.

Οἱ οἶκοι τοῦ Ζάππα ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ τοῖς κτήμασι ἦσαν περιβόητοι διὰ τὴν φιλοξενίαν, ἀληθεῖς οἶκοι Ἀβραάμ· πόσοι Ἕλληγες ἐκπατρισθέντες εὕρισκον ἐν τῇ ξενιτειᾷ ὀλίγην πατρίδα ὑπὸ τὴν φιλάνθρωπον τοῦ Ζάππα στέγην! ἀλλὰ πολλοὶ πλὴν τῆς ἐνθέρμου δεξιώσεως καὶ τῆς ἀρωγῆς εὕρισκον ἐκεῖ καὶ τι πολὺτιμότερον, τὴν συμβουλήν καὶ τὴν ἐν-

ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ ΖΑΠΠΑΣ.

θάρρυνσιν, παρακάλουσιν πρὸς ἐργασίαν, διεξέγερσιν τῆς φιλοτιμίας ὅπως καρτερικῶς παλαίωσιν ἐν τῷ βίῳ καὶ νικῶσιν ἐπὶ τέλους.

Ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας ἀπέθανε τῇ 19 Ἰουνίου 1865, ἐτάφη δ' ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀνεγερθέντι ναφί, ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιταφίου πλακὸς ἐχαράχθησαν αἱ λέξεις ἄς αὐτὸς ὤρισεν ἐν τῇ διαθήκῃ του.

Ἐν τῷ θ' ἄρθρῳ τῆς ἰδιοχειρίας ὑπ' αὐτοῦ τῷ 1860 ἦτοι πέντε πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔτη, γραφεῖσθαι διαθήκης σημειοῦται ἐπὶ λέξει:

„Μετὰ τὸν θάνατόν μου ἡ ταφή νὰ γείνη εἰς τὴν παρ' ἐμοῦ κτισμένην ἐκκλησίαν τοῦ Μπροσθένιου ἐμπροστὰ τοῦ Ἁγίου βήματος ἀπὸ ἔξω, τὸ δὲ μνημά μου νὰ κτισθῆ μετὰ πέτρας καὶ περιφραγμένον μετὰ σίδηρα τιθεμένη καὶ μία πλάκα ἐπὶ τοῦ μνηματος μετὰ τὰ ἐξῆς γράμματα: (Ἐνθάδε κεῖται ὁ ἀμαρτωλὸς καὶ δοῦλος τοῦ Θεοῦ κτίτωρ αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας Εὐαγγέλης Ζάππας ἀποθανὼν τὸ ἔτος μῆνα καὶ ἡμέραν), καὶ μετὰ τέσσαρα χρόνια νὰ ξεπαρραχώσω τὰ κόκκαλά μου, καὶ φάλλουν αὐτὰ

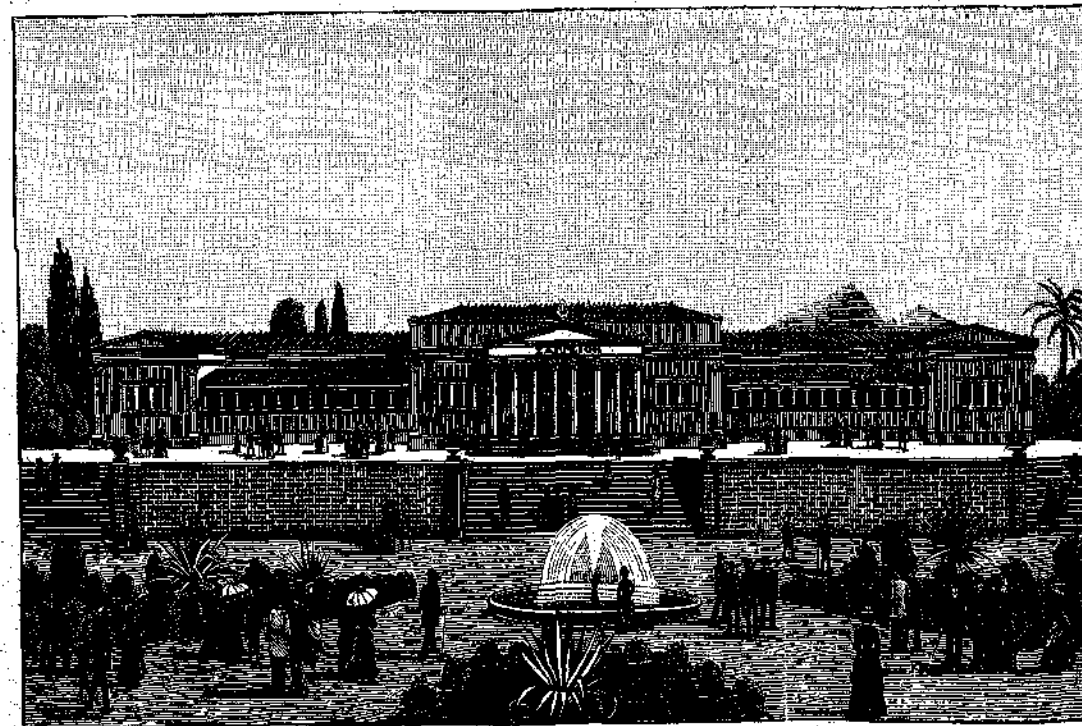
τῶν δύο μνημάτων ἀπὸ μίαν πλάκα μετὰ τὰς ἐξῆς λέξεις. Εἰς μὲν τὰς Ἀθήνας „ἐνθάδε κεῖται ἡ κεφαλή“ εἰς δὲ τὸ σχολεῖον τοῦ Λαμπόβου „ἐνθάδε κεῖνται τὰ ὀστά“ καὶ λοιπα ὡς ἂν λέγω.“

Ἡ διαθήκη αὐτῆ ἀπεκάλυψεν ἔλον τὸ μεγαλεῖον τῆς φυλῆς, ὅλην τὴν ἔξοχον φιλοπατρίαν τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα· δι' αὐτῆς ὁ μεγαθύμος Ἑλληὺν πλὴν δωρεῶν τινῶν εἰς ἐκπαιδευτικά καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα καὶ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἡπείρου, πλὴν τῶν 400 μετοχῶν τῆς Ἀτμοπολικῆς ἐταιρίας ἄς εἶχεν ἀπερῶσει πρὸς διατήρησιν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἐκθέσεων, ὅλην τὴν ἡγεμονικὴν αὐτοῦ περιουσίαν δωρεῖ εἰς τὸ ἔθνος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐξαδέλφου του Κωνσταντίνου, εἰς ὃν ἀφίκει τὴν νομὴν αὐτῆς ἐφ' ὅσον ζῆ, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον ζῶν ἐτι νὰ κτίσῃ τὸ μέγαρον τῶν Ὀλυμπίων „ἀξιοπρεπὲς καὶ εὐρόχωρον“.

Καὶ πέραν δὲ τοῦ τάφου κηδόμενος τῆς προσφιλοῦς πατρίδος ἀφίκει ἐν τῇ ἐσχάτῃ θελήσει του παραγγελλίαν ὅτι πᾶς τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης αὐτοῦ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ.

ΖΑΠΠΕΙΟΝ ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ.

κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, καὶ ξεναπαρραχώσω τὴν μὲν κεφαλήν μου εἰς τὴν αὐλήν ἢ ἐμπροστὰ τοῦ καταστήματος τῶν Ὀλυμπίων εἰς τὰς Ἀθήνας, τὰ δὲ ὀστά μου εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἐν Λαμπόβῳ σχολεῖου, καὶ θέσω ἐπ' αὐτῶν

Ἄλλα τὴν ἀληθῶς θερμουργὸν φιλοπατρίαν τοῦ Εὐαγγέλη διατρανοῖ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ε' ἄρθρου τῆς διαθήκης. „Ἄν Ἑλληὺν τις πράξῃ ἢ ἐφεύρῃ μέγα κατόρθωμα ὑπὲρ τῆς κοινῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος, τὸ ὅποιον νὰ ἐπιδοκιμασθῆ

παρ' όλου τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Κυβερνήσεως, τότε ἐξ ὅλου τοῦ εἰσοδήματος τῆς τετραετοῦς αὐτῆς πανηγύρεως τῶν Ὀλυμπίων νὰ ἀφαιροῦν μόνον τὰ ἐξόδα τῆς τετραετοῦς ἐκθέσεως καὶ μὲ τὰ περιπέσον ἢ ἐπιτροπὴ νὰ φτιάσῃ ἕνα χρυσοῦν στέφανον διὰ νὰ στέψῃ τὸν ἥρωα τοῦτον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς συναθροίσεως πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ δόξαν τοῦ ἔθνους ὁλοκλήρου· συγχρόνως νὰ τοῦ δώσῃ καὶ τὰ περιπέσον χρήματα ὅπου ἔμειναν ἐκ τοῦ φτιασίματος τοῦ στεφάνου πρὸς χαρὰν αὐτοῦ καὶ ἀφοσίωσιν τῶν ὁμοίων του ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ μεγαλείου.

Τίς οἶδε ποίαν ἐφεύρεσιν, τίς οἶδε ποίαν μεγαλοῦργον ἐπιτόνησεν ἐμπλεῶν τόλμης καὶ ἀφοσίσεως πρὸς ἀφίτητον κλέος καὶ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος ἐπόθει ἢ μεγάλη ψυχὴ τοῦ Ζάππα τοιοῦτο βραβεῖον ἀδολοθετοῦσα!

Ἦδη αἱ πύλαι τῆς ἐκθέσεως ἀνοίγονται· ὁ βασιλεὺς τῆς

Ἑλλάδος, ὁ διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου, κραταιαὶ ἡγεμονίαι, Ἕλληνες ἐκ πάσης γωνίας συρρέουσιν εἰς τὸ καλλιμαρμαρον μέγαρον ὅπως θεάσονται τὰ ἔργα τοῦ νοῦ καὶ τῶν χειρῶν, τὰ ἔργα τῆς καλλιτεχνίας τῆς καλλιέργειας καὶ τῶν βιοτεχνιῶν. Μεγάλῃ καὶ περιλαμπρῶς ἐορτῇ τελεῖται, ἐξοχὸς πανηγύρις τῆς ἐργασίας, ἐν ᾗ ἀμειβεται ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ φιλοπονία, ἐν ᾗ ὑπεκκαίεται ἡ ἀμιλλα πρὸς ἐθνικὴν εὐημερίαν. Καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ θελήσαντος καὶ ἐκτελεσάντος διὰ τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ ταῦτα πάντα εἶνε ἐκεῖ πλησίον, γηθοσύνως ῥιγοῦσα ἐξ ἀγαλλιάσεως. Πολλὰ κεφαλαὶ ἐπενοήσαν μαγικοὺς φαντασιώδεις κόσμους· ἀλλὰ τί ἐξαισιώτερον τοῦ πραγματικοῦ, τοῦ ἐθνικοῦ καὶ χαρμοσύνου τούτου ποιήματος τοῦ ὁποίου ἡ εορτάσιμος βοή ἐξικνεῖται μέχρι τῆς ὀνειροπολήσεως αὐτὸ κεφαλῆς;

* * *

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ.

Κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους ἐπικρατεῖ ἡ τάσις τοῦ νὰ ἐξετάζωμεν καὶ αὐτὸν τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας ἐν γένει ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως καὶ νὰ ἀνερευνηθῶμεν τοὺς νόμους, καθ' οὓς ὁ βίος οὗτος ἐξελισσεται. Διότι ἐν τε τῇ ἀψύχῳ καὶ ἐμφύχῳ φύσει, τῆς ὁποίας τὸ τελειότατον δημιούργημα εἶνε ὁ ἀνθρώπος, ἐπικρατοῦσι νόμοι σταθεροί, καὶ ὅπως ἡ αὔξησης καὶ ἀνθίσεως τῶν φυτῶν οὕτω καὶ ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐκδηλώσεις ὑπόκειται εἰς νόμους σταθεροὺς καὶ ἀμεταβλήτους. Τὸ ἀριστον ἐκ τῶν βοηθητικῶν μέσων πρὸς ἐξακριβῶσιν τῶν νόμων τούτων, τῶν διεπόντων τὸν βίον τῆς ἀνθρωπότητος, εἶνε ἡ στατιστικὴ, τῆς ὁποίας οἱ ξηροὶ ἀριθμοὶ ἐμφυχοῦνται καὶ ζωογονοῦνται πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ ἐπιστήμονος καὶ δεικνύουσιν ἀριδῆλως τοὺς κανόνας τῶν κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκανόνιστως συμβαινόντων ἐν τῷ ὄργανισμῳ τῆς κοινωνίας. Διὰ τοῦτο ἡ στατιστικὴ εἶναι ὄχι μόνον τερπνὴ καὶ ἐνδιαφέρουσα ἀλλὰ καὶ σπουδαιότατῃ ἐπιστήμῃ.

Τὰς πρώτας βάσεις τῆς στατιστικῆς ἔθηκεν ἐν ἔτει 1660 ὁ Ἑρμάννος Conring, καθηγητῆς τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περιφύμου πανεπιστημίου ἐν Leyden, ὅστις κατὰ τὸ ῥηθὲν ἔτος παρέδωκε μαθηήματα, δι' ὧν ἠθέλησε νὰ καταδείξῃ τὴν θέσιν τοῦ ἀτόμου πρὸς τὴν ὅλην κοινωνίαν δι' ἀκριβῶν μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐγένετο ὁ θεμελιωτῆς τῆς στατιστικῆς.

Ἡ ἐπιχείρησις αὐτῆ τοῦ Conring ἔτυχε μεγάλης ἀποδοχῆς καὶ πολλοῦ θαυμασμοῦ. Τὰ ἀποτελέσματα βεβαίως τῶν ἐρευνῶν του ἦσαν μικρά καὶ εὐτελῆ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγκαίων βοηθητικῶν μέσων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν θεμελιῶν, τὰ ὅποια ἔθηκεν ὁ σοφὸς Γερμανὸς, ἀνηγέρθη βαθμηδὸν τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Ἐν ἔτει 1741 ὁ Δανὸς Amherston συνέταξεν ἀρκούντως ἀκριβῆ στατιστικὸν πῖνακα περὶ διαφόρων φαινομένων, ἅτινα ἐκίνουν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐν ἔτος βραδύτερον ἐδημόσιευσεν ὁ Γερμανὸς Süßmilch ὀγκωδέστατον ἔργον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: „Ἡ θεία τάξις ἐν ταῖς μεταβολαῖς τοῦ ἀνθρώπινου γένους“, ἐν ᾗ προσεπάθει, ἐπὶ τῇ βάσει μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν, ν' ἀνακαλύψῃ διαφόρους νόμους, γενικῶν κύρος ἔχοντας. Ἄλλ' ὁ διασημότερος πάντων τούτων ἦτο ὁ Βέλγος Quetelet (1796—1879), ὅστις ἤγαγε τὴν στατιστικὴν εἰς ὁ σημεῖον εὐρίσκουσαν τὴν σήμερον, τελειοποιήσας αὐτὴν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε

νὰ δύναται μὲ ὀλίγους ἀριθμοὺς καὶ βραχυτάτας λέξεις ν' ἀποδεικνύῃ ἐναργῶς πράγματα, πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ὁποίων ἄλλοτε ἐγράφοντο ὁλόκληροι τόμοι. Διὰ τῆς στατιστικῆς διαφωτίζομεν τὴν σήμερον καὶ τὰ σκοτεινότερα κοινωνικὰ ζητήματα καὶ δι' αὐτῆς κατορθοῦμεν εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλότερον νὰ διορθῶνουμεν τὰ κακὰ καὶ νὰ ἐπεκτείνουμεν καὶ τελειοποιῶμεν τὰ ἀγαθὰ, ἅτινα παρουσιάζει ὁ ὄργανισμὸς τῆς κοινωνίας.

Πρὸ πάντων λαμβάνομεν τῇ βοηθείᾳ τῆς στατιστικῆς ἀκριβῆ γνῶσιν περὶ τῶν μεγάλων κατορθωμάτων, ἅτινα ἡ ἀνθρωπότης ἐκτελεῖ διὰ τῆς διηγετικῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ. Ὅπως ἀναφέρωμεν ἐν μόνον παράδειγμα, ἄς διατρέψωμεν ὀλίγον ἐπὶ τῶν σιδηροδρόμων. Εἰς παντὸς εἶδους ἐρωτήσεις σχετικὰς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, λαμβάνομεν ἀμέσως παρὰ τῆς στατιστικῆς σαφεῖς καὶ ὠρισμένας ἀπαντήσεις. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ταξιδευόντων ἐντὸς ἐνὸς ἔτους εἰς ὅλους τοὺς σιδηροδρόμους τῆς γῆς ἀνέρχεται εἰς 1600 ἑκατομμύρια. Τὰ τρία τέταρτα τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, δηλαδή 1150 ἑκατομμύρια ἀνήκουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἐξ αὐτῶν πάλιν 550 ἑκατομμύρια εἰς μόνην τὴν Μεγάλῃν Βρετανίαν· βλέπομεν λοιπὸν ὅτι ἡ Μεγάλῃ Βρετανία μόνη ἔχει σχεδὸν τὸ ἡμισυ τῶν ταξιδευόντων εἰς ὅλους τοὺς σιδηροδρόμους τῆς Εὐρώπης, καὶ περισσότερο τοῦ ἐνὸς τρίτου τῶν ταξιδευόντων ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Κατὰ τὴν διεθνή στατιστικὴν τὰ ὑπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἀτόμου ἐπιχειρούμενα κατ' ἔτος ταξείδια εἰς τὰ διάφορα ἔθνη ἔχουσιν ὡς ἐξῆς: Ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ 17,6, ἐν Βελγίῳ 10,3, ἐν Ἑλβετίᾳ 7,7, ἐν Γερμανίᾳ 4,8, ἐν Γαλλίᾳ 4,5, ἐν Ὀλλανδίᾳ 4,2, ἐν Δανίᾳ 3,1, ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ 1,2 κτλ. Δηλαδή, ἕκαστον ἄτομον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας ταξιδεύει μὲ τὸν σιδηροδρόμον κατὰ μέσον ὅρον δεκάκις σχεδὸν φοράς τὸ ἔτος, ἐν Βελγίῳ δέκα καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς ὡς ἀνωτέρω. Βλέπομεν πρὸς τούτους ὅτι ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ γίνονται κατ' ἔτος δεκαπέντε φορές περισσότερα, καὶ ἐν Βελγίῳ ἐννέα φορές περισσότερα ταξείδια ἢ ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ.

Ἐτέραν σχετικὴν ἐρώτησιν δυνάμεθα ν' ἀπευθύνωμεν πρὸς τὴν στατιστικὴν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δυστυχημάτων, τὰ ὅποια συμβαίνουν κατ' ἔτος εἰς τοὺς σιδηροδρόμους. Καὶ περὶ τούτου λαμβάνομεν ἀμέσως λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἀποκρίσιν, ἐκ τῆς ὁποίας βλέπομεν ὅτι ὁ σιδηροδρόμος τὴν σήμερον

ἐνε τὸ σχετικῶς ἀσφαλέςτατον μέσον τῆς συγκοινωνίας. Οὕτω π. χ. ἐν τῷ χρονικῷ διαστήματι ἀπὸ τοῦ 1842 μέχρι (συμπεριλαμβανομένου) τοῦ 1881 συνέβησαν ἐν συνόλῳ μόνον 29 μεγάλα δυστυχήματα εἰς σιδηροδρόμους, καθ' ἃ ἐφονεύθησαν περίπου 1200 ἄνθρωποι, ἐνῶ ἐντὸς τῶν τελευταίων τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐβυθίσθησαν 144 ἀτμόπλοια, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν οὔτε κἀν κατὰ προσέγγισιν δύναται νὰ ὀρισθῇ. Πόσον μικροὶ εἶναι οἱ ἀριθμοὶ τῶν σιδηροδρομικῶν καταστροφῶν, καταφαίνεται ἐκ τούτου ὅτι εἰς ὅλας τὰς σιδηροδρομικὰς γραμμὰς τοῦ κόσμου ταξιδεύουσι καθ' ἡμέραν πλέον τῶν 4 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Ἐν Αὐστρίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1881 ἀντιστοιχεῖ εἰς θάνατος ἐπὶ 16 ἑκατομμυρίων, καὶ μία τραυματίσις ἐπὶ 1,4 ἑκατομμυρίων ταξιδιωτῶν, ἐν Γερμανίᾳ εἰς θάνατος ἐπὶ 7 ἑκατομμ., μία τραυματίσις ἐπὶ 0,6 ἑκατομμ. Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἥτις δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἡ πατρίς τῶν σιδηροδρόμων, καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1881 ἐταξιδεύσαν μὲ τὸν σιδηροδρόμον ὑπὲρ τὰ 622 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἀπώλεσαν τὴν ζωὴν τῶν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους μόνον 108 ἄνθρωποι καὶ 1854 ἐτραυματίσθησαν, οὕτως ὥστε εἰς μόνον θάνατος ἀντιστοιχοῦσιν εἰς 5,800,000 καὶ μία τραυματίσις εἰς 340,000 ταξιδιωτῶν. Γάλλος τις στατιστικὸς ὑπελόγησεν ὅτι εἰς ἀνθρώπος, ὅπως ἔχη τὴν ἀπλήν πιθανότητα ὅτι θὰ χάσῃ τὴν ζωὴν του ἐκ σιδηροδρομικῆς καταστροφῆς, πρέπει νὰ ταξιδεύῃ μὲ τὴν ταχέειαν ἀμαξοστοιχίαν δέκα ὥρας τὴν ἡμέραν ἐπὶ 7439 ἔτη.

Ἐπομένως βλέπομεν διὰ τῆς στατιστικῆς τὴν μεταξὺ τῆς μέθης καὶ τοῦ κακουργήματος σχέσιν. Ἐν Γερμανίᾳ ἀποθνήσκουσι κατ' ἔτος 10,000 ἄνθρωποι ἐκ φρενητιᾶσεως, ἐξ ὧν 46 τοῖς ἑκατόν εἶναι μέθυσοι. Ἐκ τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς καταδικῶν ἀνδρῶν 84,4 τοῖς ἑκατόν εἶναι οἰνοπνευματοπόται ἐκ δὲ τῶν γυναικῶν 61 τοῖς ἑκατόν. Ἐν Βερολίῳ ὑπάρχουσι τὴν σήμερον 11,169 καπηλεῖα, ἐνθα πωλοῦνται μεθυστικά ποτά, ἐνῶ τὸ 1860 ὑπῆρχον μόνον 3637, τὸ δὲ 1870: 5393 καὶ τὸ 1877: 7869 τοιαῦτα καπηλεῖα. Ἐν Πρωσίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν καπηλείων καὶ ξενοδοχείων ἠϋξήθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1869 μέχρι τοῦ 1877 κατὰ 67 τοῖς ἑκατόν, ἐν Μεκλεμβούργῳ κατὰ 95 τοῖς ἑκατόν καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς μικραῖς ὁμοσπονδῶσι πολιτείας κατὰ 109 τοῖς ἑκατόν, ἐν Sachsen-Weimar κατὰ 126 τοῖς ἑκατόν. Ἐν τῇ πόλει τοῦ Ἄνοβερου ὑπάρχουν 250 καπηλεῖα (ζυθοπωλεῖα κτλ.) καὶ πολλὰ μικρότερα οἰνοπνευματοπωλεῖα, ἐν συνόλῳ περὶ τὰ 600. Κατ' ἔτος ἀσθενοῦσι περὶ τοὺς 100 ἐκ παραφροσύνης, καὶ δὴ κατὰ τὴν ἐξῆς πρόσδοον: 1867: 15 — 1870: 20 — 1872: 53 — 1880: 95 — 1881: 98 — 1882: 111.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐξ 11 φόνων οἱ 10 προέρχονται ἐκ μέθης. Ἐκ 2421 καταδικῶν ἐν Φιλαδέλφειᾳ οἱ 2020 ἦσαν μέθυσοι. Ἐξ 690 παιδιῶν, καταδικασθέντων διὰ κακουργήματα, τὰ 400 κατήγοντο ἐκ γονέων μεθύσων. Ἡ πείρα πρὸς τούτους ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἡμισυ τῶν ἐν Ἀμερικῇ διαπραττομένων κακουργημάτων προέρχεται ἐκ τῆς ὑπερμέτρου χρήσεως μεθυστικῶν ποτῶν. Κατὰ τὸν Lunier ἡ κατανάλωσις τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1831 μέχρι τοῦ 1877 ἐδιπλασιάσθη, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν κακουργημάτων ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ διαστήματος ἐτριπλασιάσθη.

Καὶ περὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θεραπείας αὐτῆς εἰς τὰ διάφορα ἔθνη παρέχει ἡμῖν ἡ στατιστικὴ διαφόρους πληροφορίας. Οὕτω π. χ. λέγει ἡμῖν, ὅτι ἡ Γερμανία ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος 22 πανεπιστήμια μὲ 2011 καθηγητὰς καὶ 25,442 φοιτητὰς. Ἡ Αὐστρία ἔχει 10 πανεπιστήμια μὲ 979 καθηγητὰς καὶ 15,573 σπουδαστὰς. Ἡ Ἀγγλία κέκτηται

8 κυρίως πανεπιστήμια καὶ 7 ἀκαδημαϊκὰς σχολὰς καλουμένας Colleges, ἅτινα ἐν συνόλῳ ἔχουσι 509 διδασκάλους καὶ 18,170 σπουδαστὰς. Ἡ Γαλλία ὡς γνωστὸν δὲν ἔχει πανεπιστήμια, ἀλλὰ μόνον σχολὰς (facultés), καὶ δὴ 13 νομικὰς, 11 ἰατρικὰς σχολὰς 15 ἰατρικὰς προπαρασκευαστικὰς σχολὰς καὶ 30 „facultés des sciences et lettres“, αἵτινες ἐν συνόλῳ ἔχουσι 1184 καθηγητὰς καὶ 15,526 σπουδαστὰς. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσιν ἐν Γαλλίᾳ καὶ 5 καθολικὰ πανεπιστήμια. Ἡ Ἰταλία ἔχει 17 δημόσια καὶ 4 ἐλεύθερα πανεπιστήμια μὲ 1655 καθηγητὰς καὶ 11,728 σπουδαστὰς. Ἡ Ῥωσία 8 πανεπιστήμια μὲ 709 καθηγητὰς καὶ 10,305 σπουδαστὰς. Ἡ Σουηδία καὶ Νορβηγία 4 πανεπιστήμια μὲ 243 καθηγητὰς καὶ 3425 σπουδαστὰς. Ἡ Ὀλλανδία 5 πανεπιστήμια μὲ 192 καθηγητὰς καὶ 1685 σπουδαστὰς· τὸ Βέλγιον 4 πανεπιστήμια μὲ 253 καθηγητὰς καὶ 4072 σπουδαστὰς· ἡ Ἑλβετία 6 πανεπιστήμια μὲ 375 καθηγητὰς καὶ 2031 σπουδαστὰς· ἡ Ῥουμανία 2 πανεπιστήμια μὲ 87 καθηγητὰς καὶ 693 σπουδαστὰς· ἡ Πορτογαλία καὶ ἡ Ἑλλάς ἔχουσιν ἀνὰ ἓν πανεπιστήμιον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς διάφορα θρησκευτάτα, ἡ στατιστικὴ παρέχει ἡμῖν περὶ τῆς διὰδόσεως αὐτῶν μόνον κατὰ προσέγγισιν καὶ οὐχὶ ἀπολύτως ἀκριβεῖς πληροφορίες, καὶ τοῦτο ἕνεκα τῶν παρὰ τοῖς μὴ Εὐρωπαϊαῖς λαοῖς ἀνεπαρκῶν βοηθητικῶν μέσων. Ἐν τῷ ἐξαίρετῳ συγγράμματι του „ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ“ ὁ Honegger παραδέχεται ὅτι σύμπερασμα ἡ γῆ κατοικεῖται ὑπὸ 1200 μέχρι 1300 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Μόνον ἡ Κίνα καὶ αἱ Ἰνδία ἀριθμοῦσι 750 ἑκατομμύρια κατοίκων, μὴ χριστιανῶν, δηλ. πλέον του ἡμίσεως τῶν κατοίκων τῆς γῆς. Οἱ χριστιανοὶ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου εἶναι 390 ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν 190 ἑκατομμύρια καθολικοὶ, 108 ἑκατομμ. διαμαρτυρούμενοι (ὅλων τῶν διαφόρων ἐκκλησιῶν), 95 ἑκατομμ. ὀρθόδοξοι, 85 ἑκατομμύρια Μωαμεθανοὶ, 7 ἑκατομμ. Ἰσραηλίται. Ἡ Εὐρώπη ἔχει 148 ἑκατομμ. καθολικῶν, 72 ἑκατομμ. διαμαρτυρομένων, 70 ἑκατομμ. ὀρθοδόξων, 6½ ἑκατομμ. μωαμεθανῶν καὶ 5 ἑκατομμ. ἰβραίων.

Ἐνδιαφέρουσαι εἶναι καὶ αἱ πληροφορίες τῆς στατιστικῆς περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς τὰ διάφορα ἔθνη διαμενοντων ξένων. Ἡ Ἀγγλία π. χ. ἔχουσα μόνιμον πληθυσμὸν 27 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ἔχει μόνον 140,000 ξένους, ἡ Γερμανία μὲ ὀλίγον πληθυσμὸν 45 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ἔχει μόνον 270,000 ξένους, ἐνῶ ἡ Γαλλία ἔχουσα 37 ἑκατομμύρια κατοίκων ἔχει ὑπὲρ τὸ ἐν ἑκατομμύριον ξένων.

Ὅπως ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσιν οἱ πλείστοι ξένοι, οὕτω βεβαίως ὑπὸ τῆς στατιστικῆς ὅτι ἐν Πορτογαλίᾳ ὑπάρχουσιν αἱ πλείστοι γυναῖκες, καὶ ἐν Ἑλλάδι οἱ πλείστοι ἄνδρες. Ἐν Πορτογαλίᾳ ἀναλογοῦσιν εἰς 1000 ἄνδρας 1084 γυναῖκες· ἐν Γερμανίᾳ εἰς 1000 ἄνδρας ἀναλογοῦσι 1039 γυναῖκες (ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ μάλιστα Waldeck-Pyrmont εἰς 1000 ἄνδρας ἀναλογοῦσι 1098 γυναῖκες, ὥστε ἡ μικρὰ αὕτη γερμανικὴ χώρα ὑπερβαίνει καὶ τὴν Πορτογαλίαν κατὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν γυναικῶν καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται „τὸ ὠραῖον φύλον“, „Das schöne Geschlecht“). Ἐν Ἑλλάδι, ὡς εἶπομεν, ὑπάρχει μεγάλη ἀφθονία ἀνδρῶν, διότι εἰς 1000 ἄνδρας ἀναλογοῦσι μόνον 906 γυναῖκες.

Σπουδαία διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ πολιτισμοῦ τῶν διαφόρων ἔθνων εἶναι καὶ ἡ κατανάλωσις τοῦ χάρτου, ὡς ὑπολογίζει αὐτὴν ἡ στατιστικὴ. Ὑπάρχουσιν ἐν συνόλῳ 3985 ἐργοστάσια κατασκευάζοντα κατ' ἔτος 952 ἑκατομμύρια χιλιγράμμων χάρτου. Τὸ ἡμισυ τοῦ ποσοῦ τούτου δηλ.

476 εκατομμ. χιλιογρ. χρησιμεύει προς τύπων. Μόνοι αι εφημερίδες μεταχειρίζονται κατ' έτος 300 εκατομμ. χιλιογράμματα, καθ' ημέραν δέ περί τας 822,000 χιλιογράμματα. Η καταναλώσις του χάρτου εκ μέρους τών εφημερίδων ηύξησε κατά τὸ ἐν τρίτον ἐντὸς τῆς τελευταίας δεκαετίας. Ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν τὸν πλείστον χάρτην κατασκευάζουσι καὶ καταναλίσκουσι αἱ ἠνωμένοι πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς. Ἐπὶ τοῦ παρόντος αἱ ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἀριθμοῦσιν 900 ἐργοστάσια. Μετὰ τὰς ἠνωμένας Πολιτεῖας ἔρχεται ἡ Ἀγγλία μὲ 800 ἐργοστάσια, 1500 μηχανὰς καὶ ἐτησίαν παραγωγὴν 185 εκατομμ. χιλιογράμμων ἄξιας 200 εκατομμ. φράγκων. Τὴν τρίτην θέσιν ὑπὸ τὴν ἐποφὴν ταύτην κατέχει ἡ Γερμανία.

Στατιστικὸς τις υπελόγησεν ὅτι εἰς Ῥώσσοις ἐξοδεύει κατ' έτος 1 λίτραν, εἰς Ἰσπανὸς 1½, εἰς Μεξικανὸς 2, εἰς Ἴταλὸς καὶ εἰς Αὐστριακὸς ἀνά 3½, εἰς Γάλλοις 7½, εἰς Γερμανὸς 8, εἰς Ἀμερικανὸς 10¼, εἰς Ἀγγλοῦς 11½ λίτρας χάρτου. Γάλλοις τις υπάλληλος τοῦ ταχυδρομείου υπελόγησεν ὅτι κατὰ μέσον ὅρον ἕκαστος Ἀγγλος ἀφίνει νὰ παρέλθῃσι 10 ἡμέραι μετὰ τῆς ἀποστολῆς δύο ἐπιστολῶν· ἕκαστος Γάλλος 12 ἡμέρας. Οἱ Ἑλβετοὶ γράφουσι κάθε δύο ἐβδομάδας οἱ Γερμανοὶ κάθε 20 ἡμέρας. Ὁ Ῥώσσοι γράφει μίαν ἐπιστολὴν κατ' έτος, ἐνῶ οἱ Βούλγαροι μίαν μόνην ἐπιστολὴν εἰς διάστημα τριῶν ἐτῶν. Ὁμοίως πληροφορεῖ ἡμᾶς ἡ στατιστικὴ περὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καφέ καὶ τοῦ ζύθου. Ἡ καταναλώσις τοῦ καφέ ηύξησεν ἐντὸς τῶν τελευταίων 40 ἐτῶν ἀπὸ 1,900,000 εἰς 8,500,000 εκατολλίτρων. Ἡ ὀλιγίστη ποσότης τοῦ καφέ καταναλίσκεται ἐν Ῥωσσίᾳ. Εἰς ἕκαστον κάτοικον τῆς Ῥωσσίας ἀναλογεῖ κατ' έτος μόλις 1/6 τῆς λίτρας σχεδὸν τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας

καὶ Ἰταλίας σχεδὸν 1 λίτρα, τῆς Αὐστρουγγαρίας 1½ λ., τῆς Γαλλίας 3¼ λ., τῆς Σουηδίας 3¼ λ., τῆς Γερμανίας 4¼ λ., τῆς Δανίας 5 λ., τῆς Ἑλβετίας 6¼ λ., τῶν Κάτω Χωρῶν 7 λίτρας. Τὸ Βέλγιον δὲ υπερβαίνει πάσας τὰς ἀνωτέρω χώρας ἐν τῇ καταναλώσει τοῦ καφέ, διότι εἰς ἕκαστον κάτοικον τοῦ Βελγίου ἀναλογεῖται κατὰ μέσον ὅρον 9 λίτραι καφέ κατ' έτος.

Ἡ καταναλώσις τοῦ ζύθου εἶναι πολὺ μεγαλητέρα τῆς τοῦ καφέ. Ἀναφέρομεν ἐν παραδείγματι ἐκ τῆς „πατρίδος τοῦ ζύθου“ Βαυαρίας: Ἐκάστος Βαυαρὸς καταναλίσκεν κατ' έτος 284 λίτρας ζύθου (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ παιδῶν). Ἐκάστος κάτοικος τῆς Νυρεμβέργης πίνει κατ' έτος 401 λίτρας ζύθου, τοῦ Μονάχου 470 λ. καὶ τοῦ Ingolstadt 1000 λ. Ἐν Λονδίῳ ἡ ἐτησίαν καταναλώσις ἀνέρχεται μόνον εἰς 188, ἐν Βιέννῃ 131, ἐν Βερολίῳ 28, ἐν Παρισίοις 22 λίτρας δι' ἕκαστον κάτοικον.

Ἡ στατιστικὴ πληροφορεῖ ἡμᾶς ἐν γένει περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων. Μᾶς λέγει π.χ. ὅτι ἐξ 80 ἀνθρώπων εἰς μόνον ἔχει ἐντελῶς ὕγιεις ὀδόντας καὶ ὅτι ἐν μόνῃ τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ ὑπάρχουσι 17,000 ὀδοντοῖατροι οἵτινες ἀναλίσκουσι διὰ τοὺς ὀδόντας κατ' έτος ἕνα τόννον χρυσοῦ καὶ κατασκευάζουσι 4 εκατομμύρια τεχνητῶς ὀδόντας. Ἡ στατιστικὴ πληροφορεῖ ὡσαύτως τοὺς φίλους τῶν χαρτοπαιγνίων ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν συνόλῳ 1,377,645,204,252,320 δυνατὰ παιγνίδια, τὰ ὅποια δὲν θὰ ἐτελειώοντο, ἀν' ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως ἐκάθητο εἰς 4 εκατομμύρια τραπέζια χαρτοπαίχται καὶ ἐπαιζόν ἀκαταπαύστως μέχρι τῆς σήμερον. Καὶ ἐν συντόμῳ δὲν ὑπάρχει ἐπανάληψις γεγονότων ἢ φαινομένων, τὰ ὅποια ἡ στατιστικὴ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐξετάσῃ καὶ φέρῃ εἰς ὀρισμένην τινα σχέσιν πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

ΝΟΡΜΑΝΝΟΙ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚῃ.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ δημαρχείου ἐν Βερολίῳ ἔλαβε χώραν ἡ ἐβδόμη συνέλευσις τοῦ συνεδρίου τῶν Ἀμερικανιστῶν, εἰς τὸ ὅποιον πάντα σχεδὸν τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη τῶν ἡμετέρων χρόνων, ἐπεμφαν ἀντιπροσώπους ὅπως συμμετάσχουσι τῶν συνδιασκέψεων, αἵτινες ἀναμφιβόλως θὰ συντελέσωσι μὲγάλως πρὸς τὴν διασάφισιν πολλῶν σκοτεινῶν ἐπιστημονικῶν ζητημάτων. Καὶ δὴ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀπασχολοῦν πλείστον τῶν σοφῶν ἀνδρῶν τῶν ἡμετέρων χρόνων ζήτημα εἶναι ἡ ἀρχαιολογία τοῦ νέου κόσμου. Οἱ „Ἀμερικανισταὶ“ πρὸ πάντων προσπαθοῦσι νὰ διαφωτίσωσι τοὺς σκοτεινοὺς „πρῶστορικοὺς“ χρόνους τῆς νέας ἡπείρου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περιωθέντων ἀρχαιολογικῶν ἐγγράφων καὶ μνημείων, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μεταβαίνουσιν εἰς Γερμανίαν, διότι ἐν ταῖς γερμανικαῖς συλλογαῖς συνεσωρεύθησαν καὶ ἐτακτοποιήθησαν τοσοῦτον ἀφθόνα καὶ τοσαύτην ἐπιστημονικὴν ἄξιαν ἔχοντα λείψανα τοῦ παναρχαίου ἐκείνου ἀμερικανικοῦ πολιτισμοῦ, ὅσον εἰς οὐδὲν ἄλλα μέρος τοῦ κόσμου, οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς μουσεῖοις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

Τὶ σημαίνουσιν ὅμως αἱ λέξεις „πρῶστορικοὶ χρόνοι“ διὰ τὴν Ἀμερικῆν; Οἱ χρόνοι πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἀθανάτου ἐκ Γενούης θαλασσοπόρου εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς χώρας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ Κολόμβος μετὰ τοσοῦτον ἀκράδαντου πεποιθήσεως ἐθεώρει συνεχομένην μετὰ τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου κατὰ τὸ βορειότατον αὐτῆς ἀνατολικὸν ἄκρον, ὥστε τῇ 12. Ἰουλίου 1494 ἠγάγκασεν ὀλόκληρον τὸ πλῆ-

ρωμα τοῦ στολισκοῦ του νὰ ὀρκισθῇ ἐπισήμως, ὅτι „δύναται τις ἀπὸ τῆς Κούβας νὰ μεταβῇ εἰς Ἰσπανίαν διὰ ξηρᾶς.“ (Que esta tierra de Cuba fuese la tierra firme al comienzo de las Indias y fin à quien en estas partes quisiere venir de Espana por tierra, ὅτι αὕτη ἡ χώρα Cuba εἶναι ἡ ἡπειρος τῶν Ἰνδιῶν, καὶ ὅτι εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη δύναται τις νὰ φθάσῃ ἐκ τῆς Ἰσπανίας διὰ ξηρᾶς). Ἐκτὸς τούτου, ὁ παράφορος καὶ ἀκατάσχετος ποντοπόρος ἠπειλήσεν μάλιστα ἕκαστον ἐξ ἐκείνων, „οἵτινες τώρα ὤμοσαν καὶ βραδυτέρον ἤθελον ἰσχυρισθῆ τὸ ἐναντίον, μὲ ἐκείτον πληγᾶς διὰ τῆς μαστιγῆς καὶ τὴν ἐκρίζωσιν τῆς γλώσσης“ ὡς ποιὴν τῆς ἐπιπορκίας.

Ἐν τούτοις ἡ πρὸ τοῦ Κολόμβου Ἀμερικῆ εἶχεν ἀρκούντως ἀνεπτυγμένην τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς, καὶ πολλὰ ἐκ τῆς „πρῶστορικῆς“ ταύτης ἐποχῆς τοῦ νέου κόσμου ἦσαν μάλιστα γνωστὰ εἰς Εὐρωπαίους, οἵτινες πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου εἶχον ἐπισκεφθῆ μέρη τινὰ παράλια τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Νορμαννοὶ θαλασσοπόροι ἦσαν οἱ πρῶτοι πατήσαντες τὴν βορειοαμερικανικὴν ἀκτὴν περὶ τὸ ἔτος 1000 μ. Χ., καὶ δεκατέσσαρα ἔτη πρὸ τῶν Νορμαννῶν θαλασσοπόρων ἡ ἀκτὴ αὕτη εἶχεν ὄφθῃ ὑπὸ Γροιλανδοῦ τινος ναύτου, ὀνόματι Βιάρνε Κέριουλφσον. Αἰφῶ, ὁ υἱὸς Ἐρικ τοῦ Ἐρυθροῦ τῆς Νορβηγίας ἦτο ὁ ἐπισκεφθεὶς τὴν παράλιον χώραν τῆς Ἀμερικῆς, ἐκ τοῦ Βορρᾶ προερχόμενος, μέχρι 41½ μοιρῶν βορείου πλάτους, ἐνῶ ἕκα-

ΠΡΟ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ.

Εκείν ὑπὸ Isaac Liek.

τόν ἔτη πρότερον ὑπὸ Ἰρλανδικῶν ἀποικίων κατοικήθησαν αἱ Φάροιοι νῆσοι, καὶ κατόπιν ἡ Ἰσλανδία καὶ ἡ Γροιλανδία. Οὗτοι ἦσαν οἱ μεσάζοντες σταθμοί, οἵτινες, ὡς λέγει ὁ Οὐμβόλδος, ἔγγαγον βαθμηδὸν πρὸς τὴν „ἀμερικανικὴν Σκανδιναυϊκάν“. Εἰ καὶ τὰ παράλια τοῦ Λαβραδὸρ (Hall-land it mikla, Ἄλλουλανδία ἢ μεγάλη) ἦσαν σχετικῶς πλησίον, ἐν τούτοις παρήλθον 125 ἔτη ἀπο τῆς πρώτης νορμαννικῆς ἀποικίσεως μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Λεϊφ γενομένης μεγάλης ἀνακαλύψεως τῶν βορειοαμερικανικῶν παραλίων.

Ἡ παράλιος αὕτη χώρα ὠνομάσθη ἀρχικῶς Βινλανδία (Vinland it goda), τοῦτ' ἔστι χώρα τοῦ οἴνου (Vin = Φοῖνος land = χώρα), ἕνεκα τοῦ ὑπὸ τινος Γερμανοῦ, ὀνόματι Tycker, ἐκεῖ εὐρεθέντος ἀγρίου κλήματος. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἐρήμους καὶ παγετώδεις χώρας τῆς Ἰσλανδίας καὶ Γροιλανδίας τὰ νεωστὶ ἀνακαλυφθέντα παραθαλάσσια μέρη ἐφαίνοντο εὐκράτα καὶ γόνιμα καὶ πρὸς κατοικισμὸν ἐπάγοντα καὶ προσελκύοντα, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐγκατέστησαν ἐκεῖ αἱ πρώται καὶ ἀξιολογώταται μόνιμοι νορμαννικαὶ ἀποικίαι ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ.

Οἱ τολμηροὶ οὗτοι Νορμαννοὶ θαλασσοπόροι ἐπεζήτησαν βαθμηδὸν τὰς ἑαυτῶν ἀποικίας μέχρι τοῦ ἀκροτάτου Βορρᾶ, μέχρις 72 μοιρῶν βορείου πλάτους. Ἀνήγειραν ἐκεῖ τρεῖς μεθορίας στήλας, καὶ μία ἐξ αὐτῶν φέρουσα συμβολικὴν τινα ἐπιγραφὴν ἀνευρέθη τῷ 1824 καὶ κατορθώθη νὰ ἐξακριβωθῇ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένον τὸ ἔτος 113δ. Καὶ μὲ τὸ ἔτος τοῦτο συμπίπτει καὶ ἡ πρώτη ἐπὶ εἰς Βινλανδία ἀποστολὴ τοῦ πρώτου Γροιλανδοῦ ἐπισκόπου, ὀνόματι Ἐρικ Οὐφι, Ἰρλανδοῦ τὸ γένος. Αἱ νορμαννικαὶ ἀποικίαι διετηρήθησαν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν ἀμικαῖα σχετικῶς καὶ ἀνθηρᾷ καταστάσει. Οἱ ἀποικοὶ ἐπεσκίεπτοντο τακτικῶς χάριν τῆς προσδοκίμου καὶ θαυμάσιου ἀλλείας τὸν πορθμὸν τοῦ Λάνκαστερ καὶ τὸν τοῦ Barrow, καὶ εἰς τὰς μακρὰς ταύτας καὶ κινδυνώδεις ἐπιχειρήσεις ἦσαν Γροιλανδοὶ ἱερεῖς ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς Garder οἱ συνοδεύοντες τοὺς τολμηροὺς Νορμαννοὺς θαλασσοπόρους. Τὸν βορειοδυτικὸν τοῦτον ἀλιευτικὸν σταθμὸν, εἰς τὸν ὅσον μετέβαινον καθ' ἕκαστον θέρος, ὠνομάζον δρυμὸν τοῦ Κροξφιέρδ. Μέχρι τῶν μέσων τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος δια-

τηροῦσι τὸν ῥοῦν τῶν αἰ ἱστορικῶν ἡμῶν πηγὰν περὶ τῆς συγκοινωνίας ἀφ' ἑνὸς μὲν τῶν βορειοτάτων χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς Ἰσλανδίας καὶ Γροιλανδίας μετὰ τῆς βορειοαμερικανικῆς ἡπείρου. Περὶ τὸ ἔτος 1347 γροιλανδικὸν τι πλοῖον ἐξαπεστάλη εἰς Μαριλανδίαν (Νέαν Σκωτίαν), ὅπως προσκομισθῆν ἐκεῖθεν ξυλείαν. Τὸ πλοῖον τοῦτο καταληφθὲν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ὑπὸ ἐναντίων ἀνέμων ἐξώκειλεν εἰς τὴν δυτικὴν ἀκτὴν τῆς Ἰσλανδίας παρὰ τῷ Στράουμφιορδ. Ἐνταῦθα παύσασιν αἱ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι τῶν ἀρχαίων σκανδιναυϊκῶν ἐγγράφων καὶ μνημείων περὶ τῆς „νορμαννικῆς“ Ἀμερικῆς. Ἄν καὶ πρότερον ἦδη, ὡς πολλοὶ ἰσχυρίζονται, κατοικήθη ἡ βορείος Ἀμερικὴ ὑπὸ Ἰσλανδικῶν ἀποικίων, εἶνε λίαν ἀμφίβολον καὶ οὐδαμῶς μετὰ τῆς αὐτῆς βεβαιότητος ἀποδεδειγμένον, μεθ' ἧς ὁ νορμαννικὸς ἀποικισμὸς.

Αὕτη ὅμως ἡ „προκολομβικὴ“ ἀνακάλυψις τῆς Βινλανδίας οὐδόλως ἡδυνήθη νὰ παραγάγῃ μόνιμὸν τι καὶ ἀξιόλογον ἔργον διὰ τὴν εὐρυσαν τοῦ κύκλου τῶν ἐπιστημονικῶν ἡμῶν γνώσεων οὔτε διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐμπορικῶν ἡμῶν σχέσεων. Ὅπως προέβη ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως ἐκείνης γενικὴ ὠφέλεια δι' ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα, προσηρτοῦντο ὅροι, οὗς οἱ τολμηροὶ μὲν ἀλλ' ἀμαθεῖς ἐκείνοι νορμαννοὶ κινδυνεύουσι οὐδαμῶς ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἐκπληρώσωσιν. Ἄλλ' οὔτε καὶ αἱ φυσικαὶ ἰδιότητες τῶν „ἀνακαλυφθεισῶν“ ἐκείνων χωρῶν ἦσαν τοιαῦται, ὥστε νὰ δυνήθωσι νὰ παραγάγῃσι τὰ μεγάλα ἐκεῖνα ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐπηκολούθησαν ἀμέσως τὸν δι' εὐρυτάτων ἐπιστημονικῶν γνώσεων ἀσυγκρίτως ἀμεινον παρεσκευασμένον καὶ σκοπιμῶς κατὰ ὀρισμένα σχέδια ἐπιχειρηθέντα πλοῦν τοῦ ἀθανάτου τέκνου τῆς Γενούης. Ὁ πρὸς τὰ παράλια τῆς βορείου Ἀμερικῆς κατάπλους τῶν νορμαννικῶν ἐκείνων πλοίων ὁμοιάζει περίπου πρὸς τὴν τυχαίαν ἐπιτυχίαν φυσικοῦ τινος πειράματος εἰς τὰς χεῖρας ἀμαθῶδους καὶ ἀκρίτου μεираίου, ἐνῶ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Κολόμβου, ἀν καὶ οὐδόλως διενεῖτο οὗτος ν' ἀνακαλύψῃ νέον κόσμον, φέρει ἀκριβῶς καὶ θὰ διατηρῇ αἰωνίως τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ὄψιν ἐρείνης πρόμελετημένης καὶ ἐπὶ ἐπιστημονικῶν γνώσεων καὶ συλλογισμῶν ἐδραζομένης.

Η ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΡΟΔΩΝΙΑΝ ΦΡΟΥΡΑ

στορικὸν διήγημα ὑπὸ Π. ΒΓΓΕΛΑΧΑΡΑ.

1.

Αἰκατερίνα Ἀλεξίεβνα, τὸ γένος πριγκίπισσα Σοφία Αυγούστα τοῦ Anhalt-Zerbst, ἡ σύζυγος Πέτρου Γ', αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας, ἵστατο παρὰ τὸ παράθυρον τοῦ πλουσίως καὶ μεγαλοπρεπῶς κεκοσμημένου κοιτῶνός της ἐν τοῖς θερινοῖς αὐτοκρατορικοῖς ἀνακτόροις ἐν Τσαρσκόε Σελο (αὐτοκρατορικῇ κώμῃ).

Πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτῆς ἐξηπλοῦντο εἰς ἀπεράντους ἐκτάσεις οἱ τὰ ἀνάκτορα περιβάλλοντες κήποι, οἵτινες ὑπὸ τῶν πεπειραμένων χειρῶν τῶν αὐτοκρατορικῶν κηπουρῶν εἶχον μεταβληθῆ εἰς ἀληθινὸν παράδεισον. Ἀκόμη ἐκεῖτο ἡ δρόσος τῆς θερινῆς πρωΐας ἐπὶ τῆς ἀμέσως ὑπὸ τὰ παράθυρα τοῦ κοιτῶνος ἐκτεινομένης βελουδίνης ἐπιφανείας τοῦ λειμῶνος καὶ ἡ ἐλαφρὰ καὶ θεραπευτικὴ πνοὴ τῆς πρωϊνῆς αἰῶρας ἔφερε πρὸς τὰ ἠνεωγμένα παράθυρα τὴν γλυκεῖαν εὐωδίαν

τῶν ἀπειραβίων ῥόδων, ἅτινα ἐπὶ τοῦ λειμῶνος ἐκείνου ἐφαίνοντο ἀνθούonta μόνον διὰ τὴν αὐτοκράτειραν.

Ἄλλα πᾶσαι αὗται αἱ μεγαλοπρεπεῖς καλλοναὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς φύσεως οὐδόλως ἡδύναντο νὰ διασκεδάσωσι τὰ νῆρη τῆς μελαγχολίας, ἅτινα ἐπεσκίαζον το μέτωπον τῆς ἐπι νεαρῆς αὐτοκράτειρας. Ἡ ὠραιότης τῆς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς ἐκτεινομένης φυσικῆς εἰκόνης, ἡ μαγευτικὴ πρῶτα, ἡ περικλύζουσα αὐτὴν εὐωδία, τὰ πάντα ἕμενον ἄνευ ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς μελαγχολικῆς αὐτῆς διαθέσεως· κεκημῆδός καὶ ἀλαμπὲς ἐπιλανατο τῷ βλέμματι τῆς αὐτοκράτειρας ἀνὰ τὰς καλλονας ταύτας, εἰς τῶν ὁποίων τὴν καθημερινὴν θέαν εἶχεν ἦδη ἀπὸ πολλοῦ συνειθίσθ. „Ὅποια ζωὴ!“ εἶπε σιγὰ στεναλῶσα. „Ἡ αἰωνία αὕτη μονοτονία μὲ φονεύει! Πρέπει νὰ ἔχω ἀνθρώπους ἱκανοὺς νὰ μὲ ἐξάγωσιν ἐκ τῆς ἀνυπόφορου μονοτονίας τοῦ καθημερινοῦ βίου, ἀνθρώπους μὲ πνεῦμα καὶ μὲ νοῦν, ἀνθρώπους μὲ θερμὴν, ταχεῖς πάλλου-

σαν καρδίαν! Ὁ, διατὶ δὲν δόναμαι ποτὲ νὰ ἐκδιώξω τὰς σκέψεις ταύτας περὶ τοῦ παρελθόντος, τὰς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος ἐκείνου, καθ' ὃ ἤμην εὐτυχῆς; Τί τοῦ ἔκαμα, καὶ μοῦ ἀφῆρσε πᾶν ὅτι μοι ἦτο προσφιλές; Μόνον κακία εἶναι, μόνον ἡ διηνεκής προσπάθεια καὶ τάσις εἰς τὸ νὰ μὲ βασανίσῃ, διότι δὲν ἀνέχεσθαι νὰ μὲ βλέπῃ εὐτυχῆ ἐν τῇ συναναστροφῇ ἀνθρώπων ἐχόντων τὰ αὐτὰ μετ' ἐμοῦ φρονήματα καὶ ἱκανῶν νὰ μεταρσιωθῶσιν εἰς ὑψηλότερας σφαίρας. Πρῶτος ἦτο ὁ κόμης Σολτικῶφ, τὸν ὅσον ἀπέστειλεν εἰς ἐξωτερικὰς αὐλὰς, διότι ἤξευρεν ὅτι εὐχαρίστως συνδιελεγόμην μετὰ τοῦ πνευματώδους τούτου ἀνδρός, ἔπειτα ἦτο ἡ δυστυχῆς Ἀδλερσταῖν, τὴν ὅποιαν ἔστειλεν εἰς τὰ κτήματά της, διότι τῇ ἀπένεμον ἐξαιρετικὰς τιμὰς, καὶ μόλις ἡ πληγὴ αὕτη εἶχε τρόπον τινα ἐπουλωθῆ, καὶ ἀμέσως ἔδειξε πάλιν τὴν κακεντρέχειάν του εἰς ἕνα εὐγενῆ κύριον, διότι ἤκουσεν ὅτι ἀνεγίνωσκον μετ' αὐτοῦ τὰ ὑψηλὰ ἔργα τῶν Γάλλων φιλοσόφων. Πτωχὲ πριγκίψ Πονιατόβσκι! Τοῦ συζύγου μου ἡ κακία σὲ ἀπεδίωξεν ἐκ τῆς ὠραίας Πετρούπολεως καὶ σὲ ἔστειλεν ὀπίσω εἰς τὴν αὐτὴν τῆς γηρασκουσίας αὐτοκράτειρας σου ἐν Βιέννῃ. Καὶ ἐγὼ κρατῶμαι ἐδῶ δεσμευμένη μετὰ τοὺς σιδηροῦς δεσμοὺς, μετὰ τὰς σιδηρᾶς ἀλύσεις τοῦ συζυγικοῦ βίου, ὅστις μὲ καθιστᾷ δυστυχῆ! Τί τὸν μέλει, ἀν ἐγὼ εἶμαι δυστυχῆς; Αὐτὸς κἀκεῖ μὲ τοὺς στρατιώτας του: ἐπασχόλησις ἀξία ἐνὸς αὐτοκράτορος!“

Καὶ πάλιν ἀνεστῆναξεν βαθέως· ὅτε ὅμως στεναλῶσα ὤψωσεν ἀκούσιως τὴν κεφαλὴν, ἔπεσε τὸ βλέμμα της ἐπὶ τῆς λυγρᾶς μορφῆς ἐνὸς ἀξιωματικοῦ τῆς αὐτοκρατορικῆς σοματοφυλακῆς, ὅστις μόλις πρὸ μικροῦ εἶχεν ἐμφανισθῆ ἐπὶ τῶν διαδρόμων τοῦ παραδείσου βραδέως περιπατῶν. Προδήλως ὅμως ἐφαίνετο ὅτι οὐδόλως ἐσκόπει νὰ γείνη ὄρατος εἰς τὴν αὐτοκράτειραν, διότι ἐπανειλημμένως ἐρριψε περιδεῆ βλέμματα πρὸς τὰ ἀνοικτὰ παράθυρα τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς καὶ εἶτα ἐτράπη κατ' ἄλλην διεύθυνσιν, ἐκλέγων προφανῶς τοὺς μᾶλλον ἀποκρύφους καὶ ἀσφαλεστεροὺς δρόμους τοῦ κήπου. Ἡ αὐτοκράτειρα μόλις παρετήρησε τοῦτο ὑπεχώρησεν εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ κοιτῶνος καὶ ἐτοποθετήθη οὕτω πως, ὥστε νὰ παρακολουθῆ διὰ τοῦ βλεμματός τὸν περιπατοῦντα ἀξιωματικόν, χωρὶς ὅμως νὰ παρατηρήται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡδυνήθη νὰ ἴδῃ εὐκρινῶς ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς ἐστρεφεν ἀκαταπαύστως τὰ βλέμματά του εἰς τὴν σειρὰν τῶν παραθύρων τοῦ πρώτου πατώματος.

Ἡ αὐτοκράτειρα εἶχεν ὀξεῖαν ὄρασιν μετ' εὐαρκειᾶς παρετήρει τὴν μορφήν τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἧτις ἦτο πράγματι ὠραία. Ἦτο ὑψηλοῦ καὶ εὐκάμπτου ἀναστήματος, τὰ εὐρέα νῶτα καὶ τὸ προεξέχον στήθος ἐδείκνυον ἀνδρικὴν ῥώμην καὶ χάριν, καὶ τὸ πρόσωπόν εὐγενῆ καὶ πνευματώδη χαρακτηριστικά.

„Ἄν εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα“ εἶλεγε ἡ αὐτοκράτειρα, ἐξαιουλουθῶσα μετὰ προσοχῆς τὰς παρατηρήσεις της, „κατοικῆ ὠραία ψυχῆ, τότε ὁ ἀνὴρ οὗτος θὰ ἦτο ἀξίος νὰ τὸν γνωρίσω ἐκ τοῦ πλησίον. — Τί ἄρα γε νὰ ζητήσῃ; Δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ τὸν εἶδα πρότερον ποτέ. Πάλιν κυττάζει πρὸς τὰ ἐδῶ! Ἀνεξήγητον! Πρέπει νὰ προσπαθῶ νὰ μάθω, ἀν τὸν γνωρίσῃ κανεὶς ἐκ τῶν ἀκολούθων μου!“

Ἐπλησίασε πρὸς τὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου ἵσταμένην τράπεζαν, καὶ ἐπίεσε τὸ κουβιὸν τοῦ ἐπ' αὐτῆς ἀργυροῦ κώδωνος.

Ὁ κώδων δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀπὴρήσθῃ, ὅτε ἠνεώχθη ἡ θύρα καὶ ἐνεφανίσθη ἡ μορφή νεαρῆς εἰσέτι, ἀλλ' ἀνθηρᾶς καὶ ὠραίας παρθένου. Ὁ ἀπαξ προσατενίσας αὐτὴν οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο ν' ἀποστρέψῃ τὸ βλέμμα ἐκ τῆς λαμ-

πρᾶς ταύτης νεανικῆς καλλονῆς, ἧτις ἦδη προχωρήσασα μὲ βραχέα βήματα καὶ βαθέως ὑποκλιθεῖσα πρὸ τῆς αὐτοκράτειρας ἠρώτησε: „Τί διατάσει ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης!“

Ἐμμενὲς βλέμμα βίβασα ἐπὶ τῆς ἐπιχαρίτου νεάνιδος ἡ αὐτοκράτειρα εἶπε μὲ γλυκεῖαν φωνήν: „Ἐλάτε εἰς τὸ πλευρόν μου, ἀγαπητῆ μου Ἀλεξάνδρα Θεοδωρόβνα, καὶ εἰπετέ μου, ἀν σὰς εἶνε γνωστὸς ὁ νεαρὸς ἐκεῖνος ἀξιωματικὸς, ὅστις περιπατεῖ ἐκεῖ κάτω εἰς τὸν κήπον ἀπέναντι τῶν παραθύρων μου.“

Τὸ αἷμα ἀνέβη ἀμέσως εἰς τὸ ὄρατον πρόσωπον τῆς νεάνιδος, ἧτις ὅμως χωρὶς νὰ διασάσῃ ἐπιλησίασεν εἰς τὸ πλευρόν τῆς αὐτοκράτειρας, ἔρριψεν ἐν βλέμμα διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου εἰς τὸν κήπον καὶ ἀπήνησεν: „εἶνε ὁ λοχαγὸς ἐν τῷ συντάγματι τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, Γρηγόρεβιτς κόμης Οὐκαζίμ, τὸν ὅσον βλέπει ἡ Ὑμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης.“

„Ὁ κόμης Οὐκαζίμ λέγετε, ἀγαπητῆ Ἀλεξάνδρα; Ἄ ναί, ἀλήθεια, τώρα ἀναγνωρίζω εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ νεανίου τὴν οικογενειακὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸν πατέρα του, τὸν ἀξιὸν στρατηγὸν μας. Ἀλλὰ πῶς ἡ ἀλήθῃ αὕτη ἐρώτησίς μου σὰς ἔκαμα νὰ ἐρυθρίασῃτε τόσο πολὺ; Ἐχετε ἴσως στενοτέρας σχέσεις πρὸς τὸν κόμητα;

Τὸ ὄψος τῆς αὐτοκράτειρας ἐγένεον ἀμέσως ψυχρότερον, διότι εἶχεν ἦδη λάβῃ μικρὸν τι ἐνδιαφέρον πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν καὶ αἱ ἐρωτικαὶ σχέσεις τῶν κυριῶν τῆς αὐτῆς πρὸς τοὺς περὶ αὐτὴν ἀξιωματικούς τῆς ἦσαν λίαν δυσάρεστοι. Ἐπὶ τινὰς στιγμάς περιέμενε συνωφρομένη καὶ μὲ αὐστηρὸν βλέμμα τὴν ἀπάντησιν τῆς νεάνιδος.

Καὶ ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐδόθη ἐπὶ τέλους.

Ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης θὰ εὐδόκησῃ, ἐλπίζω, νὰ ἐνθυμηθῆ“ ἀπήνησεν ἡ νεάνις μὲ ὀλίγη τεταραγμένη φωνή, „ὅτι αἱ οικογένειαι Οὐκαζίμ καὶ Κερασχίν ἔχουσι στενήν συγγένειαν μεταξύ των, οὕτως ὥστε τὸν Γρηγόρεβιτς Οὐκαζίμ ὀνομάζω ἐξάδελφον μου. Ἡ χαρὰ μου διὰ τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὅσον ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης ὑπόδεξασθαι νὰ δεῖξῃ πρὸς ἕνα στενότατον συγγενῆ μου, μὲ ἔκαμα νὰ κοκκινίσω, χωρὶς νὰ τὸ θέλω.“

Ἡξεύρετε νὰ διδετε κάλας ἀπαντήσεις, ἀγαπητῆ μου Ἀλεξάνδρα Θεοδωρόβνα, καὶ θὰ ἀρκεσθῶ ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲ τὴν δοθεῖσαν μοι ἐξήγησιν τοῦ ἐρυθρήματός σας, μέχρις οὐ λάβω τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδω, ἀν τὸ ὄνομά σας θὰ κάμῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀξιωματικὸν τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὅποιαν ἔκαμεν εἰς σὰς τὸ ὄνομά του. — Πόσων ἐτῶν εἴσθε, Ἀλεξάνδρα Θεοδωρόβνα.“

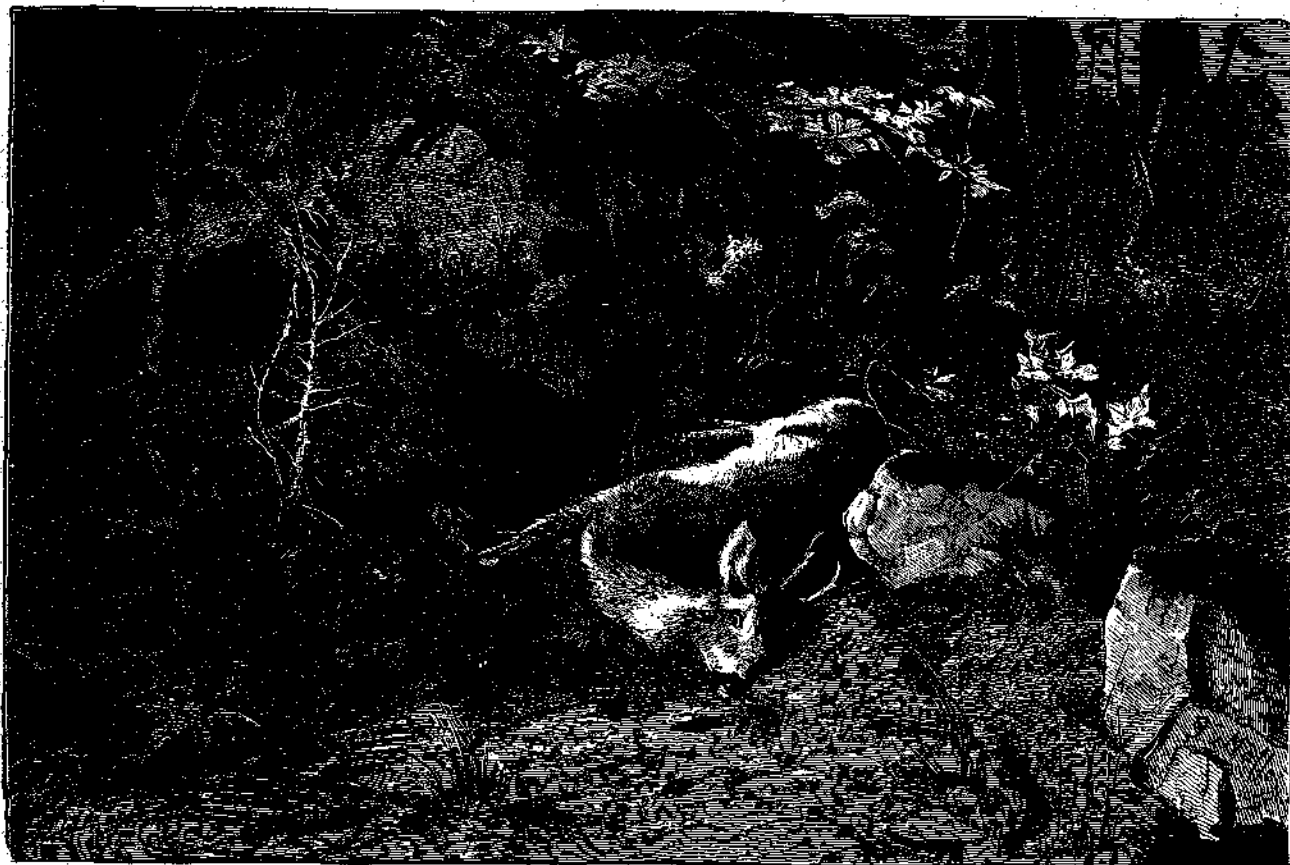
„Ἄγω τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας μου, Μεγαλειότητάτη.“

„Μόλις δέκα ἐπτὰ ἔτη συμπληρωμένα; Εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἡλικία, καθ' ἣν ἡ πτωχὴ καρδία ἀρχίζει νὰ αισθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ ἔρωτος καὶ νὰ πάλλῃ σφοδρότερον! — Προφυλάξατε τὴν νεαρὰν καρδίαν σας, Ἀλεξάνδρα Θεοδωρόβνα! Δὲν ἀνέχομαι νὰ βλέπω τὰς κυρίας τῆς αὐτῆς μου εἰς ἐρωτικὰς σχέσεις πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς τῆς φρουρᾶς μου. Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ λησιμονήσετε τὴν νοουθεσίαν μου ταύτην. — Πηγαίνετε τώρα.“

Ἡ αὐτοκράτειρα παρηκολούθει μὲ τὸ βλέμμα τὴν ἀπομακρυνομένην νεάνίδα, ἀλλὰ μόλις εἶχε κλεισθῆ ἡ θύρα, ἐστρεψε τὸ βλέμμα πάλιν πρὸς τὸν κήπον. Ὁ νεαρὸς ἀξιωματικὸς ἐξηκολούθει εἰσέτι νὰ περιπατῆ εἰς τοὺς πλυσιστέρους διαδρόμους τοῦ κήπου καὶ νὰ στρέφῃ ἐπανειλημμένως τὰ ἐταστικά του βλέμματα πρὸς τὰ ἀνοικτὰ παράθυρα τοῦ πρώτου πατώματος.

2.

Τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν προσεκλήθη ἤδη ὁ λοχαγὸς τῆς σωματοφυλακῆς, κόμης Γρηγόρεβιτς Οὐκάζιμ, εἰς τὰς αἰθούσας τῆς αὐτοκρατείας καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐτάχθη εἰς εἰδικὴν ὑπηρεσίαν παρὰ τῆ Αὐτῆς Μεγαλειότητι. Κατὰ τὴν πρώτην ταύτην συνέντευξιν ἡ αὐτοκράτειρα ὠμίλησε μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τοῦ πατρὸς τοῦ νεαροῦ ἀξιωματικοῦ καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔδωκε φυσικωτάτην ἐξήγησιν τοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ τοσοῦτον φανερὰ ἐδείκνυε πρὸς τὸν νεανίαν. Ὁ Γρηγόρεβιτς Οὐκάζιμ εἶχεν ἀποκτήσῃ ἐν τινι καυκάσιω συντάγματι τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ διὰ τῆς ἀνδρείας, ἣν ἐπεδείξατο κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, εἶχε δὲ ἐπιστρέψῃ

ΕΡΓΟΤΟΧΟΣ ΒΟΑΗ.

Εἰκὼν ὑπὸ Α. v. Maffei.

ἐκεῖθεν εἰς Πετρούπολιν μόνον διότι ἐπασχεν ἐκ τῶν συνεπειῶν μιᾶς πληγῆς, ἣτις καθίστα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀδύνατον τὴν περαιτέρω ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὑπηρεσίαν του. Μόλις ἐφθάσεν εἰς Πετρούπολιν, συμβούλευσαν αὐτὸν θερμῶς οἱ ἰατροί, πρὸς ἐντελῆ ἱασιν καὶ ἀνάρρωσιν τῶν καταβεβλημένων δυνάμεών του καὶ διαμείνῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ τοῦτο ἀρχομένου τοῦ ἔαρος μετέβη εἰς τὰ κτήματα τοῦ κόμητος Κερασχίν, πρὸς τὸν ὁποῖον συνεδέετο διὰ στενῶν συγγενικῶν σχέσεων καὶ διὰ μακροχρονίου πατρικῆς φιλίας· ἄλλως τε δὲν ἦτο αὕτη ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ὁ Γρηγόρεβιτς ἀπήλασε τῆς φιλοξενίας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρικοῦ του φίλου. Πολλάκις εἶχεν ἐπισκεφθῆ αὐτόν, πρὶν ἢ εἰσελθῆ εἰς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, καὶ ἀπὸ τῆς τελευταίας αὐτοῦ διαμονῆς ἐν τοῖς κτήμασι τοῦ κόμητος μέχρι τῆς νέας αὐτοῦ ταύ-

της ἐπισκέψεως εἶχον παρέλθῃ μὲν τρία ἔτη. Ἐντὸς τοῦ βραχέος τούτου διαστήματος ἡ μονογενὴς θυγάτηρ τοῦ κόμητος, τὴν ὁποῖαν ἡ Γρηγόρεβιτς εἶχεν ἀφήσῃ ὡς φαῖδρον κοράσιον, ἔγεινεν ἀνθηρὰ καὶ ἀκαμαία παρθένος καὶ παρουσιάζετο εἰς αὐτὸν τῶρα ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι τῆς νεανικῆς κάλλονης. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξηγήσωμεν δια μακρῶν, ὅτι αἱ δύο αὗται νεαραὶ καρδίαι ἀμα εἶδον ἀλλήλας καὶ ἠγαπήθησαν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ εὐδαιμονία αὕτη τοῦ ἔρωτος, τὸν ὁποῖον ἐξεδήλωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ πρὶν ἢ τὰ χεῖλη τολμήσωσι νὰ τὸν ὁμολογήσωσιν, εἶχε βραχέϊαν διάρκειαν. Ἡ Ἀλεξάνδρα Θεοδωρόβνα ἦτο τοσοῦτον νέα ὥστε ὁ πατὴρ αὐτῆς οὔτε κἀν ἐσκέπτετο περὶ τῆς υπανδρείας τῆς, ἐκτὸς δὲ τούτου ἦτο δεσμευμένος καὶ δι' ἄλλων ὑποχρεώσεων καὶ

ὑποσχέσεων αἵτινες διεκώλυον ἐπὶ τοῦ παρόντος τουλάχιστον πᾶσαν περαιτέρω ἀπόφασιν περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς θυγατρὸς του. Ἡ αὐτοκράτειρα ἠγάπα νὰ ἔχη πλησίον τῆς τῆς θυγατρὸς ἐκ τῶν πρώτων εὐγενῶν οἰκογενειῶν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην τῆς αὐτοκρατείας ἔχων ὁ κόμης Κερασχίν οὐδόλως ἐδίστασε νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσιν του ἵνα καὶ ἡ Ἀλεξάνδρα μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δεκάτου ἑβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας τῆς τεθῇ ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰς τὴν διάθεσιν τῆς αὐτοκρατείας. Ἰπὸ τοιαύτας περιστάσεις δὲν ἠδύνατο οὔτε κἀν λόγος νὰ γείνη ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ ἐπισήμου μνηστεύσεως τῆς νεανίδος· ὁ κόμης Κερασχίν ὤφειλε πρῶτον νὰ ἐκτελέσῃ τὴν δοθεῖσαν εἰς τὴν Αὐτοκράτειραν ὑπόσχεσιν του καὶ ἔπειτα νὰ ἀποφασίσῃ κατὰ τὰς περιστάσεις περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς θυγατρὸς του.

(ἔπεται τὸ τέλος.)

1. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'. ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ. Ἐκ φωτογραφίας (ἐν σελ. 311).

2. ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ ΖΑΠΠΑΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΖΑΠΠΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΗΛΙΩΝ (ἐν σελ. 314—315). Δι' ἀδραῆς δαπάνης τῶν μεγάλων τῆς εὐάνδρου Ἡλείου τέκνων Εὐαγγέλη καὶ Κωνσταντίνου Ζάππα ἐκτίσθη ἐν λαμπρῇ θέσει τὸ μέγαρον τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἐκθέσεως, οὗ τὴν εἰκόνα παραθέτομεν σήμερον χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς „Κλειῶς.“ Τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως ταύτης γενήσονται μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετ' ἐκτάκτου πομπῆς καὶ ἐκεῖ θὰ ἴδῃ πᾶς τις τί δύναται νὰ παράξῃ καὶ παράγει ὁ Ἕλληνας. Ἀθρόα συνέβρευσαν τὰ ἐκθέματα ἐκ πασῶν τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν μετὰ σπανίας φιλοκαλίας κωμηθεῖσαν αἰθούσαν τῆς Ἐκθέσεως, ἐν ἣ θ' ἀποθαυμασθῆ τοῦ Ἑλλήνος ἡ ἀκρα δεξιότης καὶ ἡ ἀνέγδοτος ἐργατικότης. Εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως ἔσται παρών, ὡς ἀναγνώσομεν, καὶ ὁ μεγάλτιμος Ἰδρυτὴς Κωνσταντίνος Ζάππας, ὅστις, τῇ προσκλήσει τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἐγκαταλείπει τὸ ἱστορικὸν Βροσθένιον καὶ μεταβαίνει εἰς Ἀθήνας, εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, εἰς ἣν πάντοτε στρέφονται μετὰ πόθου αἱ σκέψεις του καὶ ἐξ ἧς εὐχόμεθα ν' ἀποκομίσῃ ἀρίστως ἐντυπώσεις. Τὸ πολυάνδριον ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐκ τῶν πλουσιωτάτων τοῦ κόμμου κατὰ τε ποσὸν καὶ ποιὸν καὶ ὅμως ὁ προσεχῶς τὰς Ἀθήνας ἐπισκεπτόμενος ἐξοχος Ἕλληνας καταλαμβάνει λίαν διακεκριμένην θέσιν ἐν τῷ στέμματι τῆς δόξης τῆς καλλιτέχνου ταύτης χώρας. Ἡ δὲ τῶν Ἀθηναίων πόλις πολλάκις μέχρι τοῦδε ἀπὸ τῶν Πτολεμαίων καὶ τῶν Ἀττάλων μέχρι τοῦ Λουδοβίκου Α'. τῆς Βαυαρίας καὶ ἄλλων ὑπεδέχθη καὶ ἐτίμησεν ἐξόχους εὐεργέτας εἴτε αὐτῆς μόνης, εἴτε καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, Ἑλληνας τε καὶ ξένους, μεταξὺ πάντων ὅμως ὅσοι ἐξ ἀγάπης καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐθυσίασαν ὑπὲρ αὐτῆς μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ ἢ τοῦ Εὐαγγέλη καὶ Κωνσταντίνου Ζάππα ξυνοῦς εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ μᾶλλον ἐξοχος καὶ μοναδική. Διότι ἀμφότεροι ὀλόκληρον τὴν ζωὴν των, τὴν φρόνησιν, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν φιλοπονίαν των καὶ ὀλόκληρον τὴν διὰ τούτων ἀποκτηθεῖσαν κολοσσιαίαν περιουσίαν των ἀφιέρωσαν ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἑλλ. ἔθνους, ἐν δευτέρῳ ὅπως μοῖρα θέμενοι καὶ συγγενεῖς καὶ τὴν ἰδιαιτέραν των πατρίδα. Ὁ δὲ τρόπος, καθ' ὃν ἐπρονόησαν, καὶ ὁ ἐπιζῶν Κωνσταντίνος Ζάππας προνοεῖ ἐτι, νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ ὑπερβασιλικὴ πρὸς τὴν Ἑλλάδα δωρεὰ του καὶ ἡ ἐνδελεχὴς μέριμνα, τὴν ὁποῖαν ὁ προσεχῶς εἰς Ἀθήνας ἀφικνούμενος μέγας τοῦ ἑλληνισμοῦ πολίτης εἶχε, ὅπως μελετᾷ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους καὶ σπεῦδῃ πρὸς θεράπειαν τῶν μᾶλλον κατεπειγουσῶν ἐξ αὐτῶν, μαρτυροῦσιν ὅτι ὄχι ἀπλή φιλοδοξία ἢ ματαιότης εἶνε τὸ ἐλαττήριον τῆς γενναιοδωρίας ἀλλ' ἐνθεὸς ζῆλος καὶ ἀστείρευτος στοργὴ καὶ θερμότητος ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἀρετὰ καὶ

ἰδιότητες, αἵτινες δι' ἡμᾶς τοὺς γενικῶς σχεδὸν ὑπο τοῦ σάρακος τῆς ἀπογοητεύσεως παρακαίρους καὶ ἀδίκως κατελιγμένους, εἶνε τι ὑπεράνθρωπον καὶ ἀνεφικτόν, εἶνε φυτὸν ὄντως ἔξωτικὸν ἐν τῷ πλήρει ἀκανθῶν καὶ τριβόλων λειμῶνι τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος. Τμῆ καὶ δόξα λοιπὸν τῷ θαλαρῶ γέροντι, ὅστις εἰς τὴν ἐπίμονον τοῦ βασιλέως πρόσκλησιν ὑπακούσας ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλίπῃ το ἐν Βροσθένιῳ ἐρημητήριόν του, ν' ἀφήσῃ τὴν συνήθη του μετριοφροσύνην καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας, ὅπως συνορτάσῃ μεθ' ὄλου τοῦ ἑλληνισμοῦ τὴν ἐπὶ τόσον αἰσίως οἰωνοῦς πανηγυριζομένην εἰκοσιπενταετηρίδα τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α' καὶ παρευρεθῆ εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ καλλιμαρᾶρου τῶν Ὀλυμπίων μεγάρου, λαμβάνων οὕτως ἐκ τῆς ἐκθέσεως ἀφορμὴν νὰ ἴδῃ πόσῃς προόδου, καὶ πόσων ἀγαθῶν πρόξενος ἐγένετο καὶ γίνεται τῇ χωρᾷ ἡ ἑλληνικωτάτη καὶ ἀληθῶς θεόπνευστος ἰδέα τῶν περιουσιῶν νέων Ὀλυμπίων.

3. ΠΡΟ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ. Εἰκὼν ὑπὸ Ἰωσήφ Liek (ἐν σελ. 319). Ὁ Ἰωσήφ Liek εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν ζωγράφος γυναικείων φανταστικῶν καλλονῶν, τῶν ὁποῖων ἡ ἀπαράμιλλος ἐν τῇ ἐκτελέσει χάρις περιποίησεν αὐτῷ μεγάλην φήμην καὶ δόξαν. Ἐν ἐκ τῶν ἀρίστων δημιουργημάτων τῆς φαντασίας καὶ τοῦ χρωστήρος τοῦ καλλιτέχνου τούτου εἶνε καὶ ἡ ἐν τῇ παρουσίᾳ εἰκὼν παρισταμένη νεῶνις, ἣτις προετοιμαζομένη διὰ τὸν χορὸν παρατηρεῖ ἀταρσέως ἐν τῷ κατόπτρῳ τὴν ὄντως χαριστάτην μορφήν τῆς, ἐφ' ἧς διαλάμπει ἡ ἐκ τῆς συναισθήσεως τοῦ μέλλοντος θριάμβου τῆς χαρᾶς. Ὁ Ἰωσήφ Liek ἐγεννήθη τῇ 22. Μαΐου 1849 ἐν Ἀκουισγράνῳ (Aachen). Τὸ 1867 μετέβη εἰς Βερολίνον, ἐνθα ἐσπούδασεν ἐν τῇ αὐτῇ βασιλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ὀραίων τεχνῶν, χρηματίας ἰδίᾳ μαθητῆς τοῦ περιφήμου ζωγράφου Schrader.

4. ΕΡΓΟΤΟΧΟΣ ΒΟΑΗ. Εἰκὼν ὑπὸ Α. v. Maffei (ἐν σελ. 322). Πρὸ ὀλίγων ἐτι στιγμῶν περιεφέρετο πλήρης ζωῆς καὶ σφρίγγους ἀνὰ τὴν εὐσσομον χλόην τῶν σκιερῶν δασῶν ἡ ἀκακος δορκάς, με τοὺς ὀφθαλμούς, ζωηροὺς ὀφθαλμούς περισκοποῦσα πρὸς ἀναζήτησιν πρωΐνου ἐμβρώματος, καὶ ἤδη κείται νεκρὰ ἐπὶ τοῦ παγετώδους ἐδάφους, ὑπὸ ἀφανοῦς ἐχθροῦ δι' εὐστόχου βολῆς τὴν καρδίαν πληγείσα. Καὶ ὅμως θὰ ἐθεωρεῖτο, εὐλόγως ἴσως, γελοῖος ὅστις ἤθελε συγκινηθῆ διὰ τὸν ἀδικὸν θάνατον τῆς ἀθάνας ταύτης ὑπάρξεως. Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα ἄγρια, ἀρκαίτικα, σαρκόφαγα θηρία, εἶχε κοπήχους καὶ χαυλιόδοντας εἴτε κυνόδοντας πρὸς κόψιν καὶ μάσσησιν σαρκώδους τροφῆς, καὶ γομφίους εἴτε τραπέζιτας διὰ τὴν φυτικὴν τροφήν, τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τῆς δημιουργίας, ὁ ἄνθρωπος, δὲν θ' ἀντιστρατευθῆ ποτέ πρὸς τοὺς νόμους, οὐδ' ἐθῆκεν αὐτῷ ἡ προνοητικὴ καὶ φιλόστοργος μήτηρ, ἡ φύσις.

Ο ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ. (ΝΕΑ ΕΦΕΥΡΕΣΙΣ.)

Ο καθηγητής Elisha Gray εκ της πολιτείας Illinois, ο εφευρέτης του πρώτου μουσικού τηλεφώνου, διαρέσει ήδη τῷ κόσμῳ νέον εφεύρημα, ὑπερ ὠνόμασε telautograph (τηλαυτογράφον), τοῦτ' ἐστὶ αὐτοτηλεγράφον εἴτε αὐτόματον τηλεγράφον. Ὅπως ἐν τῷ τηλεφῶνῳ μεταβιβάζονται διὰ τοῦ ηλεκτρικοῦ σύρματος αὐτοὶ οἱ λόγοι καὶ ἡ ἰδία φωνὴ τοῦ ἀποστολέως εἰδήσεως τινος εἰς τὸ οὖς τοῦ ἀποδέκτου αὐτῆς καὶ τοιοῦτοτρόπως καθίσταται δυνατὴ ἡ μεταβὴ τῶν ἀπόντων ἀμέσως συνδιάλεξις ἐξ ἀποστάσεως, οὕτως καὶ ὁ αὐτόματος τηλεγράφος παρουσιάζει εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἀποδέκτου αὐτὸ τὸ ἴδιον χειρόγραφον τοῦ ἀποστολέως, ἀνευ μεσολαβήσεως χρόνου ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς μέχρι τῆς παραλαβῆς τῶν γραφομένων, καὶ τοιοῦτοτρόπως καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ἀμέσον διὰ γραφῆς συνδιάλεξιν δύο ἀπ' ἀλλήλων ἀπομακρυσμένων προσώπων. Δὲν περιορίζεται δὲ ὁ νέος οὗτος τηλεγράφος εἰς τὴν μεταφορὰν μόνον ἐγγράφων εἰδήσεων, ἀνταποκρίσεων καὶ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ διαβιβάζει καὶ εἰκόνας, ἰχθυογραφίας καὶ ἐν γενεὶ πᾶν ὅτι δύναται νὰ γραφῆ ἢ σχεδιασθῆ ἐπὶ τοῦ χάρτου. Διὰ τῆς νέας ταύτης εφευρέσεως τὰ εἰκονογραφικὰ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες — καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἀκριβῶς ἐπικυρεῖται κατὰ τὸ παρὸν ἡ μανία τῶν εἰκονογραφικῶν εἰς δια τὰ πολιτικὰ φύλλα τῆς ἡμέρας μικρὰ τε καὶ μεγάλα — δύναται νὰ λαμβάνωσιν ἀμέσως παρὰ εἰδικῶν ἀνταποκριτῶν καὶ ἰχθυογράφων εἰκόνας σπουδαίων γεγονότων π. χ. σιδηροδρομικῶν δυστυχημάτων, καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων, ἐορτῶν, πανηγυρικῶν πομπῶν καὶ τῶν τοιούτων, συγχρόνως μετὰ τῶν σχετικῶν ἀνταποκρίσεων.

Πρὸ ἐπαγγελίας ἤδη κατὰ πρότερον εἶχε συλλάβῃ ὁ καθηγητὴς Gray τὴν ἰδέαν τῆς κατασκευῆς τοῦ αὐτόματος λειτουργούντος τηλεγράφου. Μὴ ἐπιθυμῶν ὁμοίως διὸ τῆς εφευρέσεως του νὰ κίμῃ μέγαν θόρυβον πρὸ τῆς καταλλήλου στιγμῆς, ἤρχισεν ἡσυχῶς καὶ ἀθορύβως νὰ κατασκευάζῃ διάφορα ἐργαλεῖα ἅτινα ἐμελλον νὰ χρησιμεύσωσιν αὐτῷ πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του. Ὡς συνεφευρέτης τοῦ τηλεφῶνου κερδήσας πολλὰ ἑκατομμύρια ἠδυνήθη ὁ Gray ἐν ὄλῃ του τῇ ἀνέσει νὰ ἀφοσιωθῆ ἐντελῶς εἰς τὸ ἔργον του. Μετὰ πολυετῆ ὁμίως, ἀλλ' ἀγῶνα περὶ ἀμάρτια ἐγκατέλιπε προσωρινῶς πᾶσαν περαιτέρω προσπάθειαν πρὸς κατασκευὴν τοῦ αὐτοτηλεγράφου, καὶ ἐνησχολήθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀνακάλυψιν νέων μέσων πρὸς τελειότεραν χρησιμοποίησιν τοῦ ηλεκτρικοῦ ρεύματος. Αἱ ἐρευνᾶι του αὐτὰ ἐστέφθησαν ἐπὶ τέλος ὑπὸ τῆς ποδομένης ἐπιτυχίας καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀρχικοῦ σκοποῦ τοῦ ἴτου τὴν κατασκευὴν τοῦ αὐτομάτου τηλεγράφου.

Ὁ αὐτοτηλεγράφος ἀνίσταται ἐκ δύο συσκευῶν ἢ μία εἶνε ἡ συσκευὴ τῆς ἀποστολῆς καὶ ἡ ἕτέρα ἢ τῆς παραλαβῆς εἴτε ἀποδοχῆς. Ἡ συσκευὴ τῆς ἀποστολῆς εἶνε ἀπλουσιτάτη συνίσταται δηλαδὴ ἐκ μίαις συνήθους γραφίδος εἴτε μολυβδοκόνδυλου δεδεμένου ἀπὸ τῆς ἀκμῆς διὰ δύο μεταξωτῶν νημάτων, λαμβανόντων τοιαύτην θέσιν πρὸς ἀλλήλα, ὥστε νὰ σχηματίζωσιν ὀρθὴν γωνίαν. Ἡ γραφὴ ἀποτελεῖται ὡς γνωστὸν ἐξ ἀνιούσων, κατιούσων καὶ προχωρούσων κινήσεων τῆς γραφίδος. Τὰ μεταξωτὰ νήματα, μετὰ τὰ ὅποια εἶνε δεδεμένη ἡ ἀκμὴ τῆς γραφίδος, συνδέονται μετὰ ηλεκτρικῶν συσκευῶν. Ἡ γραφὴ (εἴτε τὸ μολυβδοκόνδυλον) ἐν τῇ συσκευῇ τῆς ἀποδοχῆς κρατεῖται μετὰ δύο μεταλλίνων βάρδων, αἵτινες ὑπὸ μηχανικῶν ἐπιρραζόμεναι κινήσει τὴν γραφίδα οὕτως ὥστε νὰ ἐκτελῆ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς ἀνιούσας, κατιούσας καὶ προχωρούσας κινήσεις, τὰς

ὁποίας ἐκτελεῖ καὶ ἡ γραφὴ ἐν τῇ συσκευῇ τῆς ἀποστολῆς. Τὰ ἐργαλεῖα εἶνε οὕτως πως κατασκευασμένα, ὥστε ὁ ἀποστολέως τοῦ τηλεγραφήματος δύναται νὰ γράφῃ εἴτε ἐπὶ ἐνὸς φύλλου χάρτου μετὰ πολλὰς γραμμὰς, τὴν μίαν ὑπὸ τὴν ἄλλην, ὅπως εἰς τὰς συνήθεις ἐπιστολάς, εἴτε ἐπὶ μίαις στενῆς καὶ μακρᾶς, συνεχῶς λωρίδος χάρτου. Εἰς ἀμφοτέραις τὰς περιπτώσεσι ὁ χάρτης κείται ἐπὶ τινος ὑποστηρίγματος, τὸ ὅποιον εἰς ἐκάστην πείσιν τῆς γραφίδος βυθίζεται πρὸς τὰ κάτω καὶ μόλις ἡ πίεσις παύσῃ ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν του θέσιν. Ἡ ἀνάβασις καὶ κατάβασις αὐτῆς ὁ χάρτης κείται ἐπὶ τινος ὑποστηρίγματος, τὸ ὅποιον εἰς ἐκάστην πείσιν τῆς γραφίδος βυθίζεται πρὸς τὰ κάτω καὶ μόλις ἡ πίεσις παύσῃ ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν του θέσιν. Ἡ ἀνάβασις καὶ κατάβασις αὐτῆς τοῦ ὑποστηρίγματος συνεπάγεται συγχρόνως, διὰ τινος ἐπὶ τοῦτο μηχανισμοῦ, καὶ τὴν ἀνάβασιν εἴτε κατάβασιν τῆς γραφίδος εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον ἤτοι τὴν συσκευὴν τῆς ἀποδοχῆς, οὕτως ὥστε δευτὸν ἀποστολέως τοῦ τηλεγραφήματος ἀρῆ τὴν γραφίδα ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ χάρτου, ὑψοῦται συγχρόνως καὶ ἡ γραφὴ ἐν τῇ συσκευῇ τῆς παραλαβῆς. Ὁ ἀποστολέως λοιπὸν εἶνε ἐντελῶς εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὰς κινήσεις τῆς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ αὐτοτηλεγράφου εὐρισκομένης γραφίδος, διότι αὐτὴ παρακολουθεῖ καὶ ἐκτελεῖ ἀκριβῶς τὰς κινήσεις τῆς γραφίδος αὐτοῦ τοῦ ἀποστολέως. Δύναται μάλιστα εἰς οἷον δὴποτε μέρος τοῦ φύλλου εἴτε τῆς λωρίδος τοῦ χάρτου νὰ ἐπανεῖθῃ καὶ νὰ κίμῃ προσθίκα, μεταβολὰς τροποποιήσεως ὑπαγραμμίσεως καὶ διαγραφᾶς, αἵτινες ἐκτελοῦνται ἀκριβῶς ἐν τῇ ἰδίᾳ θέσει ὑπὸ τῆς ἑτέρας γραφίδος ἐν τῇ συσκευῇ τῆς παραλαβῆς. Ὁ ἀποστολέως ὡσαύτως δίδει τὴν ἐκάστοτε κατάλληλον θέσιν εἰς τὸν χάρτην τοῦ ἑτέρου ἄκρου, καὶ ἐκάστην νέαν γραμμὴν πιέσων κομβίων τι πρὸς τὸν σκοπὸν τούτων προωρισμένων. Τοιοῦτοτρόπως διόκληρος ἡ λειτουργία τοῦ αὐτοτηλεγράφου ἐν ἀμφοτέραις ταῖς συσκευαῖς, τῆς τῆς ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς, ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀποστολέως.

Διὰ τὸν αὐτόματον τηλεγράφον δὲν ἀπαιτοῦνται ἰδιαίτεροι γνώσεις οὔτε ἰδιαίτερα τεχνικὰ ἀσκήσεις τοῦ τηλεγραφούντος, ὅπως ἐν τῷ συνήθει τηλεγράφῳ. Πᾶς ἄνθρωπος γνωρίζων ἀπλῶς τὴν συνήθη γραφὴν, δύναται νὰ μεταχειρίζηται τὸν νέον τούτον τηλεγράφον καὶ νὰ στέλλῃ μόνος τὰ τηλεγραφήματά του. Ἀρκεῖ μόνον, ὡς εἶπομεν, νὰ ἤξευρῃ νὰ γράφῃ ὅπως δὴποτε, καὶ ἡ ἕτερα γραφὴ ἢ εὐρισκομένη εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ αὐτοτηλεγράφου πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀποδέκτου, ἐκτελεῖ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς κινήσεις καὶ ἀνταπαράγει τὸ ἴδιον χειρόγραφον μετὰ τὸν αὐτὸν χαρακτήρα τοῦ τηλεγραφούντος. Ἡ νέα αὕτη εφεύρησις ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῆ ἀπλῶς τηλεγράφος μετὰ τὴν κυρίαν καὶ ἀκριβῆ σημασίαν τῆς λέξεως, ἀλλ' ὁ εφευρέτης ὠνόμασεν αὐτὴν telautograph πρὸς διαστολήν τοῦ συνήθους τηλεγράφου.

Ὁ καθηγητὴς Elisha Gray κατάγεται ἐκ τινος οἰκογενείας Κουακέρων. Ἐγεννήθη τῇ 2. Αὐγούστου 1835 ἐν μικρᾷ τινι κωμοπόλει τῆς πολιτείας Ohio. Ἀπὸ ἐτελείως τὰ πρώτα μαθήματα ἐν τῷ σχολείῳ, εἰσῆλθε παρὰ τὴν ἐξουργίαν ὡς μαθητῆς, ἀλλὰ μὴ δύναμενος νὰ ἐξοικειωθῆ πρὸς τὴν τεχνικὴν ταύτην, διετίθει πάσας τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του εἰς φυσικὰς μελέτας. Ἐν ἡλικίᾳ 21 ἐτῶν ἐνεγράφη εἰς φοιτητῆς εἰς τὸ ἐν Oberlin πανεπιστήμιον, ἔνθα ἐσπούδασεν ἐπιμελῶς ἐπὶ πενταετίαν ὀλην. Μετὰ τὸ πέρας τῶν πανεπιστημικῶν σπουδῶν τοῦ ἠσθένησεν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη καὶ μόλις ἐν ἡλικίᾳ 30 ἐτῶν ἀφωσιωθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φυσικῆς (ἰδίᾳ τοῦ ηλεκτρισμοῦ) καὶ τῆς μηχανικῆς. Δέκα ἔτη βραδύτερον ἐφεύρεν τὸ τηλεφῶνον καὶ ἤδη παρουσιάζεται πάλιν μετὰ τὴν σπουδαιωτάτην εφεύρεσιν τοῦ αὐτομάτου τηλεγράφου.

κ. * εἰς Αλεξάνδρειαν. Ἐπιστημονικὰς περὶ ἰσχυρισμοῦ πραγματείας δυνάμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ σῶς συστήσωμεν τὰς ἐξῆς (γερμανικῆ γερραμμένας): Braid, J., Der Hypnotismus, μεταφρ. ὑπὸ W. Freyer 1882. W. Freyer, Die Katalepsie und der thierische Hypnotismus, 1878; Rieger, C., Der Hypnotismus, 1884. — κ. I. X. εἰς Buenos Ayres (Ἀμερικῇ). Τὸ τίμημα ἐλήφθη καὶ οἱ τόμοι ἀπεστάλησαν ἀμέσως. — κ. E. A. O. εἰς Σουεξ. Ἐλήφθησαν καὶ σῶς εὐχαριστοῦμεν. Πρὸς τὸν ὑποδειχθέντα ἤμῃν ἀπεστάλησαν τὰ τεύχη τὰς δὲ εἰκόνας δὲ λάβητε κατ' αὐτὰς. — κ. Π. K. καὶ Σιντρ. εἰς Σμύρνην. Ἐλήφθησαν, ἡ δὲ παραγγελία σας δὲ ἐκτελεσθῆ μετὰ τὴν πρώτην εὐκαιρίαν. — κ. Γ. A. A. εἰς Ἀρμαβρίον. Πρὸς τὸν ὑποδειχθέντα νέον συνδρομητὴν ἤρχισαμεν τὴν ἐπιστολήν τῶν λοιπῶν τευχῶν, τοὺς δὲ χρυσοδέτους τόμους δ' ἀποστελλομέν ὑμῖν, ὡς μὰς ἐγράφατε. — κ. Σ. Π. εἰς Μαριόπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ἀμέσως. — κ. X. Π. εἰς Αἰκατερινάνδρ. Ἐλήφθησαν καὶ σῶς εὐχαριστοῦμεν θερμότατα. — κ. N. Π. K. εἰς Γεντίσκα. Ἐλήφθησαν ὑπὸ σημειώσων καὶ δ' ἀποστελλομέν ὑμῖν ἰσως δια ἑμοῦ μετὰ τὴν πρώτην εὐκαιρίαν. — κ. I. M. εἰς Ροστέβιον. Ἐλήφθησαν καὶ σῶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Π. Π. εἰς Ὀδησσόν. Ὁ ἀποσταλῶν ἐργαίως. — κ. B. καὶ A. εἰς Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν. — μ. Δ. H. A. εἰς Βιδίνιον. Ἀναμένομεν. — κ. I. M. εἰς Λευκωσίαν. Ἀκόμη δὲν ἐλάβομεν πληροφορίας ἐν Σμύρνης, ἡ παραγγελία ὅμως ἀπεστάλη, ὡς συνήθως ἐντὸς κιβωτίου ὑπ' ἀρθ. 62. — κ. I. Z. εἰς Βατούμ. Ὁ ἀποσταλῶν κατ' αὐτὰς. — κ. I. A. εἰς Θεσσαλονίκην. Τὰ περιεχόμενα ἐλπίζομεν ὅτι ἐλάβετε ἤδη. — κ. N. X. εἰς Θεσσαλονίκην. Ἐνεγράφομεν καὶ ἀπεστάλησαν πρὸς δευτὸν, τὸ τίμημα ἀναμένομεν. — κ. A. Z. εἰς Μοναστήριον. Ὁ τὰ λάβητε παρὰ τῶν αὐτῶν κκ. Ἀνταποκριτῶν μὰς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Ἡ εἰκοσιπενταετηρὴς τῆς Βασιλείας Γεωργίου Α', ὑπὸ Dr. W. Gosrau. — Ὀλίγα περὶ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου. — Ἐυαγγέλιος Ζάππας. — Ὀλίγα περὶ στατιστικῆς. — Νορμανικὸν ἐν Ἀμερικῇ. — Ἡ παρὰ τὴν βοδωνίαν φρουρὰ. Ἱστορικὸν διήγημα ὑπὸ Π. Ἐγγελάου. — Παναθηναῖα, ἤτοι ἐρημνία τῶν εἰκότων. — Ποικιλία. (Ἀρχαῖα μέσα πρὸς χρονιασμοῦν τῆς κόμης. — Κατασκευὴ νέου ἀεροστάτου. — Ἀμφιβολοὶ οἰκονομία. — Ἡ δύναμις τοῦ ἀτμοῦ. — Κατανάλωσις τοῦ καπνοῦ ἐν Ἀμερικῇ. — Σινικός τις νόμος. — Ἱερηφάνειαι τεχνίτου. — Ἡ ἐπίδρασις τοῦ φωτός ἐπὶ τοῦ ζύθου. — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Ἡ φωτογραφία τῶν ἀστέρων. — Ἡ ὀπισθοδρομικὴ τῆς παραγωγῆς δραματικῶν ἔργων ἐν Ἀγγλίᾳ. — Λογιστικὴ μηχανή. — Πρὸς ἐξέτασιν τῆς περιστροφῆς τοῦ ἡλίου περὶ τὸν ἄξονά του. — Τὸ μέγιστον οἰκόμενον τοῦ κόσμου). — Βιβλιοθήκη. — Ὁ αὐτόματος τηλεγράφος (νέα εφεύρησις). — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΦΗΚΗ. Ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεωργιος Α', καὶ ἡ Βασίλισσα Ὀλγα (ἐν σελ. 311). — Ἐυαγγέλιος Ζάππας (ἐν σελ. 314). — Κωνσταντῖνος Ζάππας (ἐν σελ. 315). — Ζάππειον μέγαν τῆς ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως (ἐν σελ. 315). — Πρὸ τοῦ χοροῦ. Εἰκὼν ὑπὸ Πωσφ. Liek (ἐν σελ. 319). — Εὐστοχος βολή. Εἰκὼν ὑπὸ A. v. Maffei (ἐν σελ. 322).

Ἐκδότης Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύπος Bär & Hermann, ἐν Λειψίᾳ. — Χάρτης ἐκ τῆς Neue Papiermanufaktur ἐν Στρασβούργῳ. — Μελὼν Fry & Soning, ἐν Λειψίᾳ.